

Budapesti Corvinus Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

FILMBIZTOSÍTÁS

Szerző: Monory Csaba Bulcs

Konzulens: Gyuris Tibor

Pénzügy szak, Aktuárius szakirány
2011

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
I. BEVEZETÉS	3
I. 1. A SZAKDOLGOZAT CÉLKITŰZÉSE ÉS A KIFEJTÉS MENETE	3
I. 2. A TÉMA RELEVANCIAJA	4
I. 3. KEDVEZŐ KÖRÜLMÉNYEK	7
II. A FILMPRODUKCIÓ ÉS A BIZTOSÍTÓ KAPCSOLATÁNAK JELLEGE.....	10
III. KÜLFÖLDI KITEKINTÉS, BIZTOSÍTÁSTÍPUSOK.....	13
IV. HAZAI JELLEMZŐK, BIZTOSÍTÁSTÍPUSOK.....	17
IV. 1. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS.....	17
IV. 2. A BIZTOSÍTÁS KÖTÉSE, SAJÁTOSSÁGOK.....	18
IV. 3. A BIZTOSÍTÁS DÍJA	23
IV. 3. 1. Vagyon- és felelősségbiztosítás.....	24
IV. 3. 2. Csoportos balesetbiztosítás	24
IV. 4. AZ UNION VIENNA INSURANCE GROUP BIZTOSÍTÓ ZRT. FILMBIZTOSÍTÁSI CSOMAGJA	35
IV. 4. 1. Filmforgatáshoz szükséges eszközök biztosítása.....	35
IV. 4. 2. Filmforgatáshoz szükséges kellékek és felszerelések biztosítása	35
IV. 4. 3. Filmnegatív-biztosítás.....	36
IV. 4. 4. Filmforgatáskiesés-biztosítás.....	37
V. KOCKÁZATOK, KOCKÁZATKEZELÉS	39
V. 1. VESZÉLYEK AZONOSÍTÁSA (HAZARD IDENTIFICATION).....	40
V. 2. RISK ASSESSMENT	40
V. 3. VESZÉLYFORRÁSOK	41
V. 3. 1. Állatok.....	41
V. 3. 2. Építési területek, elhagyott épületek.....	42
V. 3. 3. Kemikáliák	42
V. 3. 4. Gyermekek.....	43
V. 3. 5. Templomok.....	43
V. 3. 6. Pirotechnika.....	43
V. 3. 7. Tűzveszély	44
V. 3. 8. Catering.....	44
V. 3. 9. Emberi tényező.....	44
V. 4. A TECHNIKA FEJLŐDÉSE	44
VI. MARKETING-KOMMUNIKÁCIÓS SZEMPONTOK.....	46
VII. ÖSSZEGZÉS.....	49
VIII. MELLÉKLET	50
FELHASZNÁLT FORRÁSOK	58

I. Bevezetés

I.1. A szakdolgozat célkitűzése és a kifejtés menete

Témám, a filmbiztosítás, a biztosítási szakma egyik méltatlanul elhanyagolt területe. Külföldön jelentősen nagyobb hangsúlyt kap egy-egy biztosító üzletmenetében, mint Magyarországon, mindazonáltal az idegen nyelvű szakirodalom is meglehetősen gyér, magyar nyelvű szakirodalom pedig gyakorlatilag nem létezik. Céлом a következőkben, hogy vázoljam a roppant érdekes és izgalmas területben rejlő gazdasági potenciált, s lehetőségeimhez mérten bemutassam a filmbiztosítás mibenlétét.

A dolgozat felépítését tekintve a bevezető, s reményeim szerint érdeklődést felkeltő szakaszt követi a biztosító és a filmprodukció kapcsolatát taglaló fejezet, melyet mindenképpen szükségesnek és fontosnak tartok, hiszen a biztosítási szakma és a filmipar-filmművészet hagyományosan távol állnak egymástól, a két különböző hivatás képviselői is idegenkednek a másik szemszögébe helyezkedéstől. Ezek után, egyfajta földrajzi bontásban, első körben szemrevételezem a filmbiztosítás külföldön honos ismérveit, a különféle biztosítások típusait. Itt, kényszerűségből, nagymértékben támaszkodom a már említetten szűkös szakirodalomra. A következő fejezet a magyarországi helyzet ismertetése, annak jellemzőivel és hiányosságaival együtt. Ennek során főként a filmbiztosításban (is) tevékenykedő, illetve korábban azzal már kapcsolatba került szakemberekkel folytatott beszélgetéseimre építettem. Sajnálatos módon úgy tapasztaltam, hogy az aktuáriusi végzettséggel rendelkezők nagyrésze előtt is ismeretlen a téma, s a magyarországi gyakorlatban nem igazán működnek-működtek közre aktuáriusok a filmbiztosítási termékek kidolgozásában. Ez értelemszerűen erősen korlátozza a szűken vett aktuáriusi matematikai megközelítés alkalmazhatóságát, ehelyett igyekszem egyfajta 'holisztikus' biztosítási szemléletben megközelíteni a vizsgált témát.

A filmkészítés - mindenek előtt: a filmforgatás - és ekképpen a filmbiztosítás speciális kockázatok sorát vonultatja fel, ennek külön fejezetet szentelek, amelyben igyekszem

felvázolni a közeljövő filmtechnikai fejlődésének tendenciáit is, teszem ezt természetesen a biztosítási kockázatokat érintő vonatkozásai miatt.

I. 2. A téma relevanciája

„Elhunyt Bertók Lajos. Tragikus hirtelenséggel, negyvenévesen halt meg a Budapesti Kamaraszínház Jászai Mari-díjas művésze.” Így kezdődött az Index.hu cikke 2006. július 11-én, az előző nap a Lupa-szigeten úszás közben szívinfarktus következtében eltávozott színésről szóló megemlékezésében. Halálával kétséggé vált Mundruczó Kornél 'Delta' című filmjének megvalósulása is, hiszen a nagyköltségvetésű alkotás (a Duna-deltában forgatták, ez értelemszerűen magas költséggel jár) helyszíni felvételeinek felén túl, azonban még lényeges jelenetek felvétele előtt történt a szerencsétlenség. A 45 naposra tervezett forgatásból 17-18 volt még vissza. A produkció előtt több lehetőség volt, elkerülendő a film félbehagyását: újrafortatni az addig felvett jeleneteket egy másik színésszel, aki Bertók szerepét átveszi; a hiányzó részeket betétekkel kipótolni animáció vagy visszaemlékezés formájában; torzóként hagyni a filmet (magyar.film.hu, 2006. augusztus 3.). Végül sikerült megfelelő új főszereplőt találni Lajkó Félix hegedűművész személyében; az anyagi nehézségek áthidalásában pedig nagy szerepet játszottak az újonnan bevont produkciós cégek, a költségcsökkentés és az a tény, hogy a filmnek volt biztosítása – még ha a biztosító nem is fizette ki a haláleset miatt keletkezett pluszköltségek teljes összegét. Mint Petrányi Viktória, az egyik producer fogalmazott egy interjúbán: „nem tudtuk, hogy az általunk becsült 950 ezer eurós veszteségnek a biztosítási kárösszegnek hány százalékát fedezi majd. A biztosító végül 600 ezer eurót fizetett ki, a fennmaradó 350 ezer eurós hiányt kellett tehát részben költségcsökkentéssel, részben pedig további finanszírozás bevonásával áthidalni.” (magyar.film.hu, 2008. január 25.) A film teljes költségvetése végül 1,4 millió eurót tett ki, azaz a biztosító térítése ennek az összegnek közel a fele. „[A biztosításhoz] mindannyian ragaszkodtunk, sőt, az MMK is feltételként szabta. A stáb kulcsszereplőinek biztosítására kitalált cast-biztosítás volt az, amit a német fél külön ajánlott. Az egész végül 5 millióba került, ami a kárfedezetet tekintve végül nem is tűnt annyira nagy összegnek. (...) A biztosítóval egy ilyen esetben nem automatikus kártérítést jelent. Az egyezkedés olyan volt, mint egy rendes nemzetközi ún. befejezési garancia – vagyis „completion bond“ ártárgyalás. A biztosító szakemberei - egyébként nagyon hozzáértő módon - próbálták megmutatni, hogy hol lehetne költségeket

lefarni, olcsóbban megvalósítani a projektet, így az általunk becsült és az általunk megállapított kárösszeg között végül ez a nagyságrendi különbség keletkezett. A biztosító ilyenkor úgy lép fel kicsit, mint egy új producer, aki sokkal olcsóbban akarja kihozni a filmet, mint te. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy kevesebből fogunk forgatni, de folytathatjuk a munkát. Persze azt mindenki felmérte, hogy mivel egy új filmet kell alapjaitól felépíteni, ezért nem csak arról van szó, hogy kis szünet után folytatjuk a forgatást. Mindent előről kellett kezdeni.” (uo.)

A film végül elkészült, és elnyerte a 2008-as Filmszemle Arany Orsó/Golden Reel-díját, azaz a fődíjat, valamint a cannes-i filmfesztiválon Arany Pálma-díjra is jelölték.

Hasonló történetekkel találkozhatunk országhatárainkon túl is, Terry Gilliam 20 millió dolláros költségvetésű 'The Imaginarium of Doctor Parnassus' című filmjének befejezése-befejezhetősége szintén a főszereplő (Heath Ledger, a Batman – A sötét lovag Jokere) tragikus halála után vált kérdésessé. A film biztosításának hála ez a film is elkészülhetett, három további nagyszerű színész bevonásával.

Azonban, mint a későbbiekben ezzel kulcskérdésként is foglalkozom, a mozgóképiparban sokféle (és gyakran speciális) kockázat rejlik. Sokféle, szaknyelven szólva 'biztosítható' kockázat; sokféle, bár kétkimenetű (kedvezőtlen illetve változatlan állapot bekövetkezése), azaz tiszta (pure risk) de gyakorlati okokból kifolyólag nehezen, vagy egyáltalán nem biztosítható kockázat; illetve olyan is, amit bár egy időben egyes biztosítók kockázatként bevállaltak, de valójában a spekulatív kockázat körébe tartozik. A film tipikus biztosításai közé tartoznak azon események, melyek előfordulása viszonylag ritka, de a bekövetkező kár nagysága jelentős (pl. egy díszletépítő munkás elpöcköl egy cigarettát és leég a filmstúdió – felelősségbiztosítás; eltűnik, sérül, tönkremegy a filmnegatív/merevlemez – vagyonbiztosítás), illetve azok is, amelyeknek az előfordulása gyakoribb, a kárnagyság pedig az alacsonytól (pl. külső helyszíni forgatáson eldől egy lámpa és betör egy kirakatüveget) a magasig (pl. megsérül egy IMAX-kamera) terjedhet. (magyar.film.hu, 2009. március 20.)

Tehát a filmkészítés során, egyaránt annak előkészületei, forgatása, utómunkálatai alatt, jelen vannak azok a kockázatok, melyek igénylik a szakképzett kockázatkezelést, biztosítás alkalmazását. E tekintetben nincs különbség a hazai és a külföldi viszonyok terén.

A biztosítók számára a filmbiztosításban rejlő piaci lehetőségek érzékeltetésére nézzünk kettő (sajnos nem túl friss) számadatot:

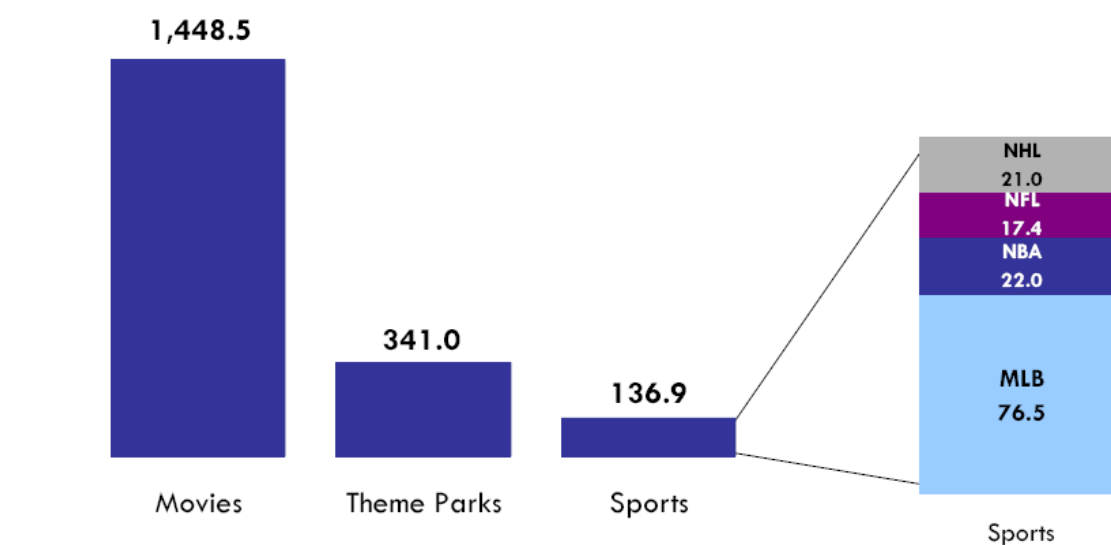
- az Insurance International Network of California becslése szerint a filmhez kapcsolódó biztosítási díjbevétel 1998-ban 100 millió dollárral (!) nőtt az előző évihez képest (Green, 2001)
- egy 2002-es cikk megállapítása szerint a filmbiztosítás profitabilis üzlet, ezt illusztrálандó említi az egyetlen, Indiában működő filmbiztosítást nyújtó céget (United India Insurance Co. Ltd.), amely saját becslése szerint az eddig összegyűjtött díjbevételének mindössze 40%-át fizette ki különböző kárigények teljesítésére. (Venkatraman, 2002)

Ugyanakkor a nagyösszegű kárkifizetésekről is ejtsünk pár szót:

- 1994 márciusában a Fireman's Fund 14,5 millió dollárt fizetett az 'Elég a vadnyugatból!' (Wagons East) producereinek John Candy főszereplő halála okán
- szintén 1994-ben, közismert módon tragikus balesetben hunyt el Brandon Lee az 'A holló' (The Crow) c. film forgatása során. A CNA 8 millió dollárt fizetett ki, hogy befejezhessék a filmet
- a CNA 1993-ban 5,7 millió dollárt fizetett kettő filmmel kapcsolatban, River Phoenix halála miatt (Green, 2001)

A gyártási költségeket tekintve legnagyobb filmgyártó országban, az Amerikai Egyesült Államokban még ma is a legtöbb embert vonzó szórakozási lehetőség a filmnézés. Az alábbi diagram szemlélteti az ott köztudottan igen népszerű baseball, amerikai foci, jégkorong és kosárlabda látogatottságát a moziba járással összevetve. Látható, hogy az említett sportrendezvények eltörpülnek a filmipar lehetőségei mellett.

2006: Admissions/Attendance Comparison (Millions)

Source: MPAA, PricewaterhouseCoopers

forrás: Rádi, 2007, p. 19.

Talán kissé meglepő módon, de hazánkat illetően is kedvező tendenciát találunk, ha a háztartások fogyasztási szerkezetét vizsgálva a kulturális szolgáltatásokra elköltött éves összegeket vizsgáljuk: s nem csak nominálisan beszélhetünk növekedésről, hanem a kiadások szerkezetében is nőtt ezen költségek aránya (sajnos nincs külön bontás a filmszínházakra).

Az egy főre jutó kiadások részletezése COICOP-csoportosítás szerint (2002–), Ft							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
kulturális szolgáltatás (mozi, színház, múzeum stb.)	7 689	8 434	10 033	11 264	11 795	12 822	14 092
Kiadások összesen	517 236	590 412	640 713	679 335	712 523	732 441	777 069
Százalékos megoszlás	1,487%	1,428%	1,566%	1,658%	1,655%	1,751%	1,813%

forrás: ksh.hu, saját számítás

Magyarországon több okból kifolyólag is szabad az út mind a filmipar, mind a filmbiztosítás fejlődése előtt. Ezen okokkal foglalkozik a következő alfejezet.

I. 3. Kedvező körülmények

Az elmúlt években megszorodtak a nemzetközi igényeknek is megfelelő felszereltséggel rendelkező fővárosközeli filmstúdiók (a MAFILM kicsi-közepes, két, egyenként kb. 1000 négyzetméteres teremmel rendelkező fóti stúdiója mellett ma már a pomázi Stern Film Stúdió és Médiacentrum – egy 2200 m² -es és egy 1500 m² -es teremmel, és az etyeki Korda Filmstúdió – 6 műterem, a legnagyobb 6000 m² – is várja

a külföldről ide látogató produkciókat. Nem is esélytelenül, a nagysikerű 'Pokolfajzat' (Hellboy) c. amerikai film folytatását 2007-ben már Etyeken forgatták), a magyar filmesek pedig nem maradnak el szakmai tudás tekintetében nyugati kollégáiktól és nyelveket is beszélnek (Rákos, 2011). Az infrastruktúra tehát adott, azonban éles verseny zajlik több közép-kelet-európai város között az otthoni forgatási költségeket sokalló, amerikai vagy nemzetközi 'szuperprodukciók' idecsábításáért. Budapest fő vetélytársa e versenyben a cseh főváros, Prága.

Magyarországon komoly előrelépést jelentett e tekintetben a 2003. december 22-én elfogadott 2004. évi II. törvény a mozgóképről, közkeletű nevén *filmtörvény*.

A filmtörvény 4. paragrafusa a törvény céljait sorolja fel, melyek közt szerepel

„c) a megfelelő jogi háttér és pénzügyi erőforrások biztosítása ahhoz, hogy a magyar filmgyártás sikeresen helyt tudjon állni a nemzetközi, különösen az európai audiovizuális piacon;

d) olyan szakmai struktúra megalkotása, amely a rendelkezésre álló költségvetési és egyéb erőforrások hatékony felhasználásával képes biztosítani színvonalas hazai audiovizuális alkotások létrejöttét és terjesztését, valamint a hazai mozgóképipari infrastruktúra fejlesztését;”

valamint a későbbiekben megtalálhatóak a támogatási rendszer alapelvei, közte

„d) a normatív és szelektív támogatási elemek megfelelő arányának megteremtése,”
és

„e) az iparágban fellelhető saját források mozgósítása, illetve a mozgóképipari befektetések ösztönzése,” (A mozgóképről szóló 2004. évi II. tv. II. fejezet 6. §)

A törvény három közvetlen támogatási rendszert különít el (normatív, szelektív, strukturális), valamint közvetett állami támogatások igénybevételét teszi lehetővé. A jelentősebb, és külföldiek számára fontosabb tétel az adókedvezmény formájában létező indirekt támogatás: „a filmgyártás után elszámolt adókedvezmény 2004-ben 562 millió, 2005-ben 3,2 milliárd, 2006-ban pedig 1,95 milliárd forint volt” (hvg.hu, 2008. május 6.). Ennek az adókedvezménynek a lényegét a következőben foglalhatjuk össze: „A vállalkozó adókedvezményt kap, és így annak az összegnek egy része, amelyet az APEH-nek, az államnak kéne kifizetnie, befolyik a filmgyártásba. Ez egyfajta **normatív**, garantált támogatás az állam részéről, amelyet a filmesek is követeltek.

Mindez azt jelenti, hogy a nálunk gyártott filmek (ez a nálunk forgatott külföldi produkciókra is vonatozik) költségvetésének 20 százalékát mindig föl lehet tölteni ilyen adófizetői pénzzel, és az **állam garantálja**, hogy ezt az összeget odaadja a területnek. Ehhez jön még hozzá a többi állami támogatás. Így működhet folyamatosan az ipar. Az adókedvezményt nem csak filmes cégek kapják. Ha bármilyen Magyarországon adózó cég csökkenteni kívánja az adóját, és azt mondja, hogy filmgyártási célra ad támogatást, ezt az összeget le tudja írni.” (Rádi, 2007., p. 33.)

Ez az ösztönző rendszer valóban sikeresnek bizonyult, a törvény elfogadását követően egyértelmű felfutásnak lehettünk szemtanúi a Magyarországon gyártott filmek tekintetében.

Magyarországon gyártott filmek száma és gyártási költségei (2004-2009 nov.)

forrás: kultúra.hu, 2010

Megjegyzendő, hogy a válság a nyilvántartásba vett filmprodukciók számában hozott visszaesést, a gyártási költségek szinten tartása annak tudható be, hogy nagyságrendileg megháromszorozódott a nagy költségvetésű filmekhez végzett bér munka mennyisége (kultúra.hu, 2010). Ugyanakkor jelenleg kissé bizonytalan a helyzet a filmfinanszírozás jövőjét illetően, a kormányzat megszüntetett több közalapítványt, s az idei évre jelentősen csökkentette az eddig a támogatások elosztásában kulcsszerepet vivő Magyar Mozgóképek Közalapítvány költségvetését. Sajnos a kormányzat jövőbeli tervei e tekintetben meglehetősen homályosak.

II. A filmprodukció és a biztosító kapcsolatának jellege

Bár leggyakrabban kétségkívül a szokványos biztosító-ügyfél kapcsolatról beszélhetünk (eltekintve a korábban említett kockázati specialitásoktól és az értelemszerűen kisebb állománytól), előfordulnak ettől eltérő alakzatok is.

A film elkészültében érdekelt stakeholderek motivációi gyakran merőben különbözőek. A film rendezője (ún. szerzői film esetében) érzelmileg kötődik az alkotáshoz, gyakran a színészek is; az angolszász világban általánosan jelen lévő professzionális befektető a tőkét hozammal növelten kívánja visszakapni, de legalábbis semmiképpen nem elveszíteni azt; a producer talán valahol a kettő közt helyezkedik el. A biztosító igyekszik alkalmazkodni, és minden érintett számára megfelelő biztosítási lehetőségeket nyújtani.

a)

Az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban az 1990-es évtizedben, különösen annak második felében a bankok pénzügyi támogatásának elnyerése érdekében a produkciós cégek biztosítási brókereken keresztül próbáltak a filmjeik majdani nyereségességére – veszteségessége ellen – biztosítást találni. Ezek az úgynevezett 'insurance-backed film finance schemes' (Cones, 2008, p. 184-187). Az alapgondolat szerint: bár egy film leendő profitabilitása nem megjósolható, ha ezt egyszerre 6-10 film „kumulált” profitabilitásával tesszük, akkor annak 'valamilyen módon' megnő az esélye ('somehow improved those odds'). A biztosítás megléte a bankok számára kockázatredukáló tényező, a producerek pedig bankképes eszközzé transzformálták a büdzsédeficitjüket, illetve akár a bankhitel alternatívájaként kötvényesítéssel is kipótolhatták a költségvetésükben meglévő lyukat. A biztosító díja is érdekesen alakul, nem ritkán a majdani bevétel bizonyos százaléka is részét képezi (Barker, 2002), azaz amennyiben nem kell kifizetést teljesíteni a biztosításra, magasabb díjbevétele számolható el (meglátásom szerint ez már egyértelműen a spekulatív kockázat körébe sorolandó). Természetesen ez a módozat (a leginkább a londoni biztosítási piacról vásárolt „filmlista” (*slate of films*) biztosítás) csak a nevesebb, komoly referenciákkal bíró producerek számára volt elérhető, legalább nagyságrendileg 3 millió dolláros költségvetésű filmek, és legalább 2 éves intervallumra tervezett lista esetén.

Amennyiben külön filmekre kötik meg a biztosítást, legalább 3 év telik el a szerződéskötés és az azon alapuló igény felmerülése közt – egy év a film elkészítése és két év az értékesítés. (Barker, 2002)

Mivel azonban a biztosítók és viszontbiztosítók a kiterjesztett megfogalmazásokkal túlságosan nagy kockázatokat vállaltak, sok esetben megtagadták a kárfizetést, és perek sokasága zajlott ezen ügyekben.

b)

A Petrányi Viktória producer által említett 'befejezési garancia' (*completion bond*, lásd I. 2.) életbe lépésekor is a megszokottól eltérő szerepkörben találjuk a biztosítót, egyfajta produceri minőségben próbálja a befektetők érdekeinek megfelelően, az eredeti formában (azaz az előre lefektetett feltételekkel egyezően), az eredeti költségvetést csak a szükséges mértékben túllépve (azaz költségcsökkentéseket végrehajtva) fizikailag befejezni a filmet. Ez a biztosítástípus az 1950-es évek végének Európájából ered, ahol - szemben az Egyesült Államok nagy filmgyáraival - valóban független producerek készítették a filmeket, akik külső források bevonásával teremtették elő a büdzsét. Mára a nagy európai bankok jelentős szerepet játszanak az amerikai filmek finanszírozásában, így a *completion guarantee*-gyakorlat elterjedt a tengerentúlon is; a biztosítás szinte csak a legalább 2 millió dolláros költségvetéssel készülő filmek számára elérhető, mivel az azt el nem érő költségvetés 3-4 %-a (a szokásos szintje a biztosítási díjnak) alig haladja meg a biztosító költségeit, ráadásul a low-budget filmek kockázata is rendszerint magasabb (Clevé, 2006). A megállapodás a garanciavállaló (*completion guarantor*) és a producer közt általában a következőket tartalmazza:

- a film időre és a költségvetés keretein belül maradó elkészítése, a különböző produkciós és finanszírozási, valamint a film jogait birtoklóval kötött szerződésekkel összhangban
- a film forgatókönyvnek és produkciós ütemtervnek megfelelő elkészítése, a forgatáshoz csak azon színészek és személyzet alkalmazásával, akiket a garanciavállaló előzetesen jóváhagyott
- a garanciavállaló jogot kap a munka figyelemmel követésére, és heti gyakorisággal költségjelentéseket kap kézhez
- a garanciavállaló képviselője a munkafolyamat bármely helyszínére ellátogathat, ideértve az utómunkálatokat, a vágást és a szerkesztést is

- a garanciavállaló dönthet a film félbehagyásáról is, amennyiben (az eredeti költségkeret átlépése után) olcsóbb megoldás, mint a film befejezése. Ekkor visszatéríti a finanszírozó (rendszerint bank) pénzét

(Alberstat, 2004 és Clevé, 2006)

A biztosító bármikor beavatkozhat, ha úgy látja, hogy a film készítése nem jó úton halad, és veszélyezteti a befektetők érdekeit, veszélyben forog a film elkészülte. Ugyanakkor a garancia a fizikai elkészülésre szól, nem a film művészeti és/vagy kereskedelmi értékére. A producer igyekszik a megállapodásban korlátozni a garanciavállaló jogait, de gyakran utóbbinak van joga egyes közreműködők lecserélését kérni (pl. botrányos életű, rendszeresen rendőrségi ügyekbe keveredő színészek). Természetesen a gyakorlat szerint mindkét fél törekszik a konstruktív együttműködésre. A viszontbiztosítás tovább mérsékli a befektető által érzékelt kockázatot, ennek eszköze az ún. *cut through letter*.

'Cut Through Letter': amennyiben a *guarantor* köt viszontbiztosítást, a befektető gyakran elvárja ilyen okmány csatolását, melynek birtokában rögtön a viszontbiztosítóhoz fordulhat, ha a *guarantor* nem tudja állni a többletköltségeket, a film törlését, vagy ha csődbemegy (Alberstat, 2004).

III. Külföldi kitekintés, biztosítástípusok

Vegyük sorra a külföldön honos filmbiztosítási csomagok fedezeteit: a különböző források eltérő felsorolással élnek, kiemelek ezek közül néhány csoportosítást. Építve az Olvasó feltételezett angoltudására és a szavak többségének nemzetközi jellegére, az eredeti kifejezéseket emelem át a szakirodalomból, magyarázatot és néhol - reményeim szerint helytálló - magyar fordítást hozzáfűzve.

III.1. Green, 2001 alapján:

- Cast Insurance
A rendező, bármely szereplő vagy a személyzet bármely tagjának kiesése miatt fellépő többletkiadások fedezete.
- Errors and Omissions
Személyiségi jog megsértése, becsületsértési és szerzői jogi perek elleni védelem. Magyar megfelelője kb. a médiaszakmai felelősségbiztosítás. Valós személyeken és/vagy eseményeken alapuló fikciós filmek esetén nélkülözhetetlen (Small, 2000).
- General production
Standard csomag, munkavállalói kompenzáció, általános felelősség és vagyonbiztosítás.
- Completion bonding (lásd fentebb)

III.2. Alberstat, 2004 alapján:

- Errors and omissions
- Public and employer's liability indemnity
Általános és munkáltatói felelősségbiztosítás.
- Indemnity against loss of or damage to negative stock
Filmnegatívra szóló biztosítás.
- Indemnity against accident, illness or death
A rendezőre, főbb szereplőkre és a fontosabb személyek kiesésére szól.
- Completion guarantee (ugyanaz mint a completion bond)
- Other insurances as may be prudent in the circumstances of the production or as may be required by law
Azaz egyéb biztosítások, amelyek szükségesek adott körülmények között, vagy a törvény előírja őket.

III.3. Clevé, 2006 alapján:

- Preproduction Cast Insurance
Egy vagy kettő fő színész és/vagy a rendező betegsége, sérülése vagy halála miatti filmtörlésre szól, az előkészítés ideje alatt.
- Workers' Compensation and Employer's Liability
Különösen a kórházi ápolás költségeire, átmeneti és tartós rokkantság, illetve halál esetére. Átmeneti rokkantságnál a sérülést követő 4. napon, ha a rokkantság 21 napnál tovább tart akkor az 1. napon kezdődik a kifizetés, amely (heti szinten) a heti bér 66,33 %-a, legfeljebb \$266. Tartós rokkantságnál a kifizetésre kerülő összeg megállapítása a rokkantság foka, a rokkant keresete, életkora és foglalkozása szerint történik (rendszerint az Industrial Accident Commission végzi). Halál esetén az özvegy számára legfeljebb \$95.000 (ha árva is vannak, akkor \$115.000) kifizetés történik. A temetés költségeire \$5000-t mindig adnak.
- Comprehensive General and Automotive Liability (CGAL)
Átfogó kötelező felelősségbiztosítás, testi sérülésekre és okozott vagyonkárokra, gépjárművekre.
- Cast Insurance
A fentebb már látott forma. A biztosításba bevont személyek orvosi vizsgálaton esnek át, aminek költségeit a produkciós cég vállalja. Veszélyes tevékenységek, kaszkadőrök és nem kereskedelmi (utasként) repülés kizárva. A fedezet általában 2-4 héttel a forgatás kezdete előtt lép életbe és általában 7 emberre terjed ki, beleértve a rendezőt. Ha szükséges, kiterjed az utómunkálatokra (postproduction) is.
- Props, Stes, and Wardrobe
Egyaránt saját tulajdonú és bérelt kellékekre, díszletekre, jelmezekre és egyéb színházi tárgyakra szóló all-risk biztosítás, a produkció időtartama alatti direkt fizikai sérülés, kár vagy megsemmisülés ellen.
- Extra Expense
Vagyoni kár vagy megsemmisülés miatti pluszköltségek fedezetére, amennyiben azok a produkciós folyamat megszakítását, halasztását vagy törlését eredményezték, beleértve az áramfejlesztő hibás működését, de kizárva az eső által okozott károkat.
- Third-Party Property Damage

Harmadik félnek okozott vagyoni kár, amennyiben a vagyontárgy a produkció használatában volt, vagy lett volna. Kizárások: gépjármű, légi- és vízi jármű által okozott illetve azokban keletkezett kár; azon bérlet és kölcsönzött tárgyak melyek a 'Props, Sets, and Wardrobe' biztosítás alá vagy az egyéb ('Miscellaneous Equipment') fedezet alá esnek. Az átfogó kötelező ('Comprehensive...' lásd fent) biztosítástól abban különbözik, hogy az nem terjed ki a produkció használatában, ellenőrzése alatt álló tárgyra.

- Miscellaneous Equipment
All-risk biztosítás a kamerákra, hangtechnikai és világító-berendezésekre. Kiterjeszthető a szállítóautókra is.
- Negative, Film, and Videotape
Filmnegatív, illetve számítógép-tárolta adatokra. Sok kizárás, főleg a produkcióban résztvevők szakmai hibájából történő károsodások (hibás előhívás, operátori hiba stb.), illetve az alkalmazott eszközök (pl. kamera) meghibásodásából eredők.
- Faulty Stock, Camera, and Processing
Az alkalmazott eszközök meghibásodásából eredő filmnegatív-károkat, de nem a személyi hibázásra. Csak a filmnegatív-biztosítással együtt lehetséges.
- Money and Securities
Általában \$50.000-ig terjedő készpénz-biztosítás.
- Office Contents or Business Personal Property
A produkciós cég tulajdonára. Általában éves alapú.
- Errors and Omissions
- Excess Liability
A felelősségi biztosítás összegnövelése.
- Guild/Union Accident Insurance
A filmes és televíziós céhes/szakszervezeti szerződésekben lefektetett szabályoknak megfelelően.
- Nonowned Aircraft Liability
Kötelező, amennyiben bérlet helikopter/repülő használata a helyszín-feltérképezéshez, vagy légi felvételek készítéséhez.
- Animal Mortality
Állatokra, állatorvosi szakvélemény szükséges.

(Alberstat, 2004) szót ejt a kulcsfigura-biztosításról is (*'essential element insurance'*), amely a filmhez nélkülözhetetlen színész/rendező elhalálozására vagy a film befejezésében való részvételének bármilyen okból történő lehetetlenülése esetére nyújt fedezetet.

A cast-biztosítás adott összeghatárig térít; amennyiben egyik főszereplő kiválása miatt a teljes felvett anyagot újra kell forgatni (lásd bevezető fejezet), filmbefejezési vagy kulcsfigura-biztosítással kell rendelkezni.

Általánosságban elmondható, hogy a **biztosítás díja** a film költségvetésének 2-3 %-a, filmbefejezési garancia esetén 3-4% (Clevé, 2006), de akár 4-6%, bár Indiában ennél jóval alacsonyabb, 1-1,5 % (Venkatraman, 2002).

A következő tényezőktől függ a díj nagysága (Clevé):

- Filmbüdzsé nagysága
- Forgatási helyszín
- Elsődleges forgatás hossza
- Biztosított személyek fizikai állapota, életkora és száma
- Biztosított eszközök, kellékek, díszletek értéke
- Nem-szokványos kitettség és kockázat,

melyek közül az utolsó különösen fontos; a következő faktorok megléte jelentősen emelheti a díjat:

- távoli helyszín
- veszélyes tevékenységek (repülőgépes, ejtőernyős, motoros jelenetek)
- csónakok, hajók, kikötők (az USA szövetségi joga szerint ilyen helyen történő forgatási sérülés az általánosnál magasabb anyagi juttatás megfizetését vonja maga után)
- állatok, vasúti kocsik alkalmazása; víz alatti filmezés és pirotechnika

IV. Hazai jellemzők, biztosítástípusok

A továbbiakban leírtakhoz a filmbiztosításban itthon járatos személyekkel készült interjúk szolgáltatnak alapot. Mivel a szakdolgozat célja a filmbiztosítás, és elsősorban annak hazai helyzetének általánosságban történő vizsgálata, s az elméleti kidolgozottság hiányából fakadóan ehhez szükséges a biztosítási terméket kidolgozóknak a gyakorlati tapasztalataira építeni, ugyanakkor sem üzleti, sem biztosítási titkot nem áll szándékomban sérteni, egyes esetekben kénytelen vagyok név és pontos hivatkozás nélküli információkat és/vagy adatokat közreadni, olyan helyzetekben is, amikor a számadat léte és konkrétsága egyébiránt megkövetelné hivatkozás csatolását.

IV. 1. Általános áttekintés

Magyarországon ma a filmbiztosítás nem elterjedt terület, nagyon kevesen foglalkoznak vele, illetve azok közül is, akik találkoztak már a témával, főleg fronting biztosítói szerepkörben (fronting: a direkt biztosító a teljes bevállalt kockázatot a teljes beszedett biztosítási díj átadása mellett viszontbiztosításba adja, a biztosítás működtetésével kapcsolatos költségeinek megtérítése mellett). Hazánkban jelenleg két biztosító foglalkozik (nem-fronting) filmbiztosítással: az Union és az Allianz. Uniós tagságunkból kifolyólag azonban könnyű itteni produkcióra is biztosítást kötni, akár egy angliai székhelyű biztosítóval. Ez különösen fontos abból a szempontból, hogy E&O, azaz szakmai felelősségbiztosítást nem kínál egyik hazai biztosító se, filmbefejezési garanciát szintén nem. Persze – mint látni fogjuk – a tisztán magyar produkciók nem is igénylik ezen biztosításokat.

Mivel a biztosító képviselője az esetek túlnyomó többségében nem kerül közvetlen kapcsolatba a produkciós céggel, sem a producerrel, hanem a biztosításkötés teljes folyamata közvetítőn, jellemzően: alkuszcégen keresztül történik, jelentőséggel bír az a tény is, hogy mindössze 4-5 alkuszcég portfóliójában található meg a filmbiztosítás.

Ezen a ponton fontos különbségtételt kell tennünk: jogi megközelítésben a filmbiztosítási csomag különböző vagyoni károkra nyújt fedezetet, és felelősségbiztosítási elemekkel bővíthető. Tehát szűken vett értelemben a balesetbiztosítás nem tartozik a filmbiztosításba, azonban a filmprodukciók gyakran igényt tartanak csoportos balesetbiztosításra is, ezért helyesebbnek vélem a 'filmbiztosítás' fogalmát a 'filmprodukciók által kötött biztosítás'-ként értelmezni, s a

továbbiakban is ebben az értelemben használok, ettől eltérő jelentését a későbbiekben külön jelzem.

A baleset-, vagyon-, illetve felelősségbiztosítás hármas kategóriarendszerét használva tehát azt mondhatjuk, hogy a vagyonbiztosítás különleges kockázatait, s még inkább a felelősségbiztosításban lehetséges károk nagysága miatt idegenkednek a biztosítók a területtől; mondhatjuk, hogy a felelősségbiztosítás a 'szűk keresztmetszet'.

A vagyonbiztosításban elsődleges az underwriterek, kockázatvállalók/kockázatelbírálók szerepe, s gyakran az ő személyes kapcsolataik 'szülnek üzletet' a biztosító számára. Az egyik nagy biztosítónál pár évvel ezelőtt két egymást követő évben is igen nagyszámú filmbiztosítást kötöttek, amelyek meglehetősen profitábilisek voltak, azonban az underwriter távozása gyakorlatilag az üzletág megszűnését vonta maga után. Pontosabb adatok híján, évi kétszámjegyű ügyfél érkezett a kockázatelbíráló és az alkusziroda jó kapcsolatának betudhatóan; káresemény alig volt, s akadt olyan év, amikor az adott évi balesetbiztosítási díjbevétel felét (!) a filmbiztosítási ügyletek adták.

Az Union filmbiztosítási üzletága is nyereséges, évente körülbelül 200 produkcióval szerződnek, melyek közt vegyesen találhatóak nagy- és kisjátékfilmek, dokumentumfilmek, nagyrészt mégis reklámfilmek jelentkeznek. A magyar piacról általában is elmondható, hogy a biztosított produkciók száma szerint a reklámfilmek súlya a legnagyobb, díjbevétel szempontjából pedig a külföldi produkcióké (Rákos, 2011). Egy átlagos reklámfilm biztosítási díja 650-700 euró (180-200 ezer forint) körül mozog (penzcentrum.hu, 2009. június 26.).

IV. 2. A biztosítás kötése, sajátosságok

Tekintsük át a szerződés folyamatát. Ritka kivételtől eltekintve, általában alkusz közvetít a produkció és a biztosító közt, a biztosítóhoz érkező megkeresés általában nagyvonalakban tartalmazza az igényeket – forgatás időtartama, biztosított személyek száma, mire szeretnének biztosítást kötni. Az Allianz-nál és az Union-nál egyaránt létezik filmbiztosítási adatközlő (a Mellékletben megtalálható mindkettő), azonban nem feltétlenül szükséges azt használni, inkább mintegy segítség, 'mankó' a megadandó információk köréhez. Az Allianz kér szinopszist is (a film írásos előképe, a filmötlet vázlatos kidolgozása, terjedelme néhány oldal), az Union nem, de elmondásuk szerint „örülnek neki, ha küldenek be”. Biztosítótól függ, hogy milyen mélységig kéri az adatok pontosítását, némelyek az összes biztosított eszközről tételes listát kérnek,

ellenben az Allianz csak a 2 millió forintot meghaladó értékűekről. Ennél is élesebben válik el a balesetbiztosítás adatkérési gyakorlata: néha elégséges a létszám megadása, vagy akár a „90-100 fő” formula is, míg más biztosító az összes személyről nevet, nemet, születési dátumot, munkakört stb. elkér (Zandler, 2009). Az első lehetőség létjogosultságát az a kitétel adja, miszerint a biztosító csak az első 5 vagy 10 káresemény után térít (ami persze érinthet akár 60 főt is). Balesetbiztosításban járatos interjúalanyom elmondása szerint kezdetben ők is alkalmazták a fenti kitétet, ám idővel – a káresemények ritkasága miatt – a kis összegű térítéseknél elhagyták. Pár éve komoly problémát okozott a piacon, hogy a filmprodukciók ragaszkodtak a húzódások, szalagszakadás, ficam elleni biztosítási védelemhez, azonban a biztosítók sokáig idegenkedtek ennek vállalásától, ez esetenként az üzlet megghiúsulását is eredményezte (Rákos, 2011). Viszont biztosítói szempontból érthető az óvatosság, ezek a fedezetek nehezen kalkulálhatóak (nem nagyon van rá adatbázis), és viszonylag könnyen vissza lehet élni vele, mert nehezebb ellenőrizni a biztosítási esemény megtörténtét, mint pl. egy kórházi napi térítését vagy egy rokkantságét (Gerényi, 2010).

A biztosított szinte minden esetben a produkció, együtt-biztosítottak a társ-produkciós cégek (ahogy az a nemzetközi gyakorlatban is bevett). A magyar filmprodukciók általában minden emberrel, aki a film elkészítésében részt vesz, vállalkozási szerződést kötnek, ezért a munkáltatói felelősség (hazai jogi értelmében) szerepe csekély, ehelyett a balesetbiztosítás fedezi ezen károkat. Megjegyzendő, hogy felelősségi kárt nem szoktak alvállalkozók a produkcióval szemben érvényesíteni, feltehetően a kicsi hazai filmiparból és annak következményeiből adódóan. Visszatérve a balesetbiztosításra: mivel a biztosított maga a produkció, a személyek nincsenek nevesítve a szerződésben; természetesen kárkifizetéskor igazolni kell, hogy a károsult a produkció során sérült meg (pl. megbízási szerződés bemutatásával).

A bekért információk alapján a biztosító 2-3 munkanapon belül elkészíti az ajánlatot, majd az ügyfél „gyorsaságától” és rugalmasságától függően (sort kell-e keríteni ártárgyalásra) a teljes szerződési folyamat egy hét és másfél hónap közötti időtartamot ölel fel. Egyes ügyfelek már a forgatás megkezdése előtt 7-8 hónappal elkezdnek ajánlatokat kérni a biztosítóktól, míg másoknak „az utolsó pillanatban, akár 3-4 órával a forgatás kezdete előtt jut eszükbe, gyorsan bejönnek, adatfelvétel és már alá is írják” (Karaffa, 2010) – persze ez utóbbi a reklámfilmek kapcsán jellemző, amelyeknek a munkatempója is teljesen más, mint egy nagyköltségvetésű játékfilmé, hiszen a forgatás

is mindössze 1-2 nap szemben a 30-40-nel, s az előkészítési fázis összemérhetetlenül rövidebb. Szem- és fültanúja voltam, mikor Rákos Tamást, a Showrisk alkuosztály ügyvezetőjét, a vele készített interjúm alatt, egy szerdai nap délután negyed ötkor kereste egy reklámfilm producere azzal a kéréssel, hogy másnap reggel 8-ra kellene nekik biztosítás – a stúdió be sem engedi őket addig, amíg nem mutatják be a felelősségbiztosítási kötvényt.

A szűkebb értelemben vett filmesek (rendező, operatőr, hangmérnök) 'művészberek', akiktől meglehetősen távol áll a biztosítás világa. Néha előfordul, hogy forgatás közben megváltoztatják a helyszínt, akár másik ország területére utaznak egy jelenet felvételéért. Ehhez a hazai biztosítók alkalmazkodtak, és igyekeznek rugalmasan kezelni a felmerülő kéréseket, gyakorta előfordulnak menetközben módosítások a szerződésben, akár a lejárat dátum eltolása is, amennyiben a forgatási idő meghosszabbodik (ez nemritkán megtörténik). A kockázatvállalás területi hatálya tekintetében nem szokás időtartamokra bontottan eltérő területi hatályt megadni, az esetleges forgatásbeli csúszások miatti módosítások minimalizálása okán (pl. a 30 naposra tervezett magyarországi forgatás közepén egy hetet Szlovéniában forgatnak, ekkor a 30 nap alatt végig Mo. és Szlovénia területére érvényes a fedezet – előfordulhat ugyanis, hogy mégis egy héttel később utazik a stáb Szlovéniába), ez környező országok esetében érdemben nem befolyásolja a díjat.

A fedezet egyéb természetű szűkítése az adott biztosító saját viszontbiztosításától függ, a szokásos kizárásokon kívül (háború, terrorcselekmény bekövetkezése) az USA, Egyesült Királyság, Ausztrália, és Új-Zéland, tehát az angolszász jogrendszert alkalmazó országok esetében nem érvényes a biztosító kockázatvállalása (ennek oka a kártérítési felelősség teljesen eltérő szabályozása), illetve a következményi károk vállalása sem tipikus (kivételt képez az Union a filmforgatáshoz szükséges eszközök, valamint kellékek és felszerelések esetében – lásd lentebb).

Mivel a hazai biztosítók portfóliójában viszonylag új elem a filmbiztosítás, joggal várhatnánk, hogy a kártapasztalatnak megfelelően változik (növekszik vagy csökken) a díj adott típusú-műfajú film esetében ugyanazon biztosítónál, azonban, alkuszok elmondása szerint, a piac ilyen jellegű „puhulása” (díjcsökkenés) vagy „keményedése” (díjemelkedés) a többi szegmenssel összevetve nem figyelhető meg az elmúlt pár évben. (A puhuló-keményedő időszakok egyébként periodikusan szoktak változni, pl. 2001. szeptember 11-e után általános díjemelkedés történt.) Ennek oka lehet a

viszontbiztosítás is, vagyis „az itthoni díjak igazából nem itthon dőlnek el”, illetve felvethető az is, hogy „nem kockázati díjat szednek a biztosítók, hanem nagyobb piaci részesedésre törekednek, azaz a verseny határozza meg a díjat” (Zandler, 2009.), bár a veszteségvállalás piacszerzési célból főleg a tömegmódozatoknál fordul elő. Ennek részben ellentmond, hogy biztosítóknál dolgozók elmondása szerint kezdetben meglehetősen óvatosak voltak, s idővel, a kedvező kártapasztalat okán, mertek egyre nagyobb kockázatot vállalni. Ugyanakkor gyakran fordított logika alapján, vagyis „nem a díj oldaláról, hanem a kockázatról, azaz idővel kitapasztalhatóvá vált, mennyi díjat hajlandóak a produkciók megfizetni, és annak megfelelően kellett megszabni a vállalt kockázatok körét.”

Mint ismeretes, Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban nagyobb a filmbiztosítás jelentősége, mint itthon, ezt alátámasztja, hogy a korábban már említett hazai biztosítónál a brit anyacég a kimutatásokban kérte a filmbiztosítás külön csoportba rendezését, vagyis például a balesetbiztosítási díjbevételeiből annak kivételét és külön, filmbiztosításból származó díjbevételeként való feltüntetését (károknál hasonlóan). Ennél az anyacégnél a sokéves kártapasztalat alapján aktuáriusi modell készült a filmbiztosítási kárkifizetések előrejelzésére. Ennek fényében kissé meglepő, hogy sem az anyacég nem kívánt részt venni a termék hazai bevezetésének díjkalkulációjában, sem a magyar cég nem kérte az ő segítségüket – még annak fényében is, hogy a kapcsolat minimális volt.

Az igényelt fedezetek köre

A magyar filmek költségvetése jóval kisebb a külföldi produkciókéénál, ez a biztosításban is érezteti hatását. A nemzetközi szintekhez képest kisebbek a díjak és a limitek is, ehhez mérten a fedezeti kör is teljesen más. S bár a Magyar Mozgókép Közalapítvány a támogatás feltételéül szabja biztosítás kötését, melynek engedményese a Közalapítvány kell, hogy legyen, de a biztosítás tartalmára nézve nincs speciális megkötés. A magyar produkciók jellemzően az eszközökre, kellékekre és felszerelésekre kérnek biztosítást, valamint a filmnegatívra, felelősségbiztosítást csak alacsony limittel, esetenként balesetbiztosítást is; kiesés-biztosítást ritkán, filmbefejezési garanciát soha. Természetesen felelősségbiztosításban mindig alkalmaznak a biztosítók önrészt (százalékos és fix), vagyonbiztosításban általában. Ugyanakkor műfaj szerint nem elkülöníthető, hogy a produkciók milyen biztosítást

akarnak kötni. Ezzel szemben egy idelátogató amerikai produkció minden fedezetet kér („fel sem merül, hogy ne biztosítsák a lehető legalaposabban a projektet”, Rákos Tamás-interjú, penzcentrum.hu, 2009), és befejezési garanciát is.

Örvendetes lenne, ha a filmbefejezési garancia jobban elterjedne a magyar piacon is, mert bár drága termék, de jól illeszkedne a hazai filmfinanszírozási struktúrába, az adókedvezmény mellett fontos szerepet játszhatna a befektetők bizalmának elnyerésében (Rákos, 2011).

Időbeli hatály

Reklámfilmek és kisjátékfilmek csak a forgatás pár napjára kötnek biztosítást, magyar nagyjátékfilmek általában a forgatás és az utómunkálatok idejére, a nemzetközi produkciók az elő- és utómunkálatokra is. Itt az utómunkálatok alatt elsősorban a forgatási helyszínről történő eszköz-, felszerelés-elszállítás, illetve helyszíni díszletek bontása értendő, és a laborban történő előhívás, de nem a vágás, hangkeverés, utószinkron stb. többhónapos procedúrája.

IV. 3. A biztosítás díja

Ebben az alfejezetben szemügyre vesszük miként határozzák meg a tágabban értelmezett filmbiztosítás két fő csoportjának, a vagyon- és felelősségbiztosításnak, illetve a csoportos balesetbiztosításnak a díját, valamint kitérek az aktuáriusok szerepkörére is. A balesetbiztosításban alkalmazott díj meghatározására egy példát is bemutatok.

Mielőtt azonban a részletes bontásra térünk, próbáljuk megválaszolni azt a szándékosan leegyszerűsített kérdést, hogy

Mik a legfontosabb szempontok, amelyek a díjat befolyásolják?

Ezt a kérdést az összes interjúalanyomnak feltettem, a válaszaikban megjelentek ugyanazon elemek, de volt olyan szempont is, amelyet csak némelyikük említett.

A legelső és legfontosabb szempont a *mit forgat* kérdésre adott válasz, azaz a film műfaja. Egy beszélgetős riportműsor és egy akciófilm kockázata alapvetően különbözik. Ezután következik a *hol forgat*, elsősorban az ország, földrajzi egység, külső vagy belső helyszínek használata. A *kik forgatják* is kulcsszempont, ezt biztosítóknál dolgozó interjúalanyaim nem emelték ki, mert ők többségében nagyprodukciókkal találkoztak, de az alkuszok tapasztalták a biztosítók magatartásának különbözőségét egy nagy gyakorlattal bíró producer és közismert rendező versus egy kezdő rendező és kevés referenciával rendelkező producer fémjelezte játékfilm tárgyalásai során. A *hány napig forgat, milyen fedezeteket kér, dolgoznak-e állatokkal és/vagy pirotechnikai eszközöket használnak-e a forgatás során, a kaszkadőrök mit csinálnak konkrétan* (már amelyik biztosító nem zárja ki őket a biztosításból), *melyik műteremben forgatnak* csak a fentiek után következik. Karaffa Ilona, az Union underwritere szerint a legfontosabb szempont az adatszolgáltatás minősége, ha maga az adatszolgáltató sincs tisztában a saját filmjével (különböző helyszíneken tervezett forgatási idő, szállítások időpontjai, forgatás során használt játzó járművek adatai stb., lásd mellékelt adatközlő), vagy az adatszolgáltatással kapcsolatban tanúsított magatartása kívánnivalót hagy maga után, a biztosító nem fogja megbízható partnernek tekinteni, ez pedig a szerződéskötés elutasítását vagy a díj jelentős megemelését vonhatja maga után.

IV. 3. 1. Vagyon- és felelősségbiztosítás

A megismert biztosítói gyakorlatban a szűkebb értelemben vett (azaz balesetbiztosítás nélküli) filmbiztosítás egyértelműen az underwriterek területe. Ők a szakmai tapasztalatuk alapján, általában a biztosítani kívánt eszközök szemrevételezése után, a biztosítási összeg figyelembe vételével állapítják meg a díjtételt, aktuáriusok segítségét nem veszik ehhez igénybe. Ha meggondoljuk, ez nem különösebben meglepő, a vagyonbiztosításban egyébként sem szokatlan speciális igény felmerülése (példaként említhetők az egyes üzemek nagyösszegű ipari vagyonbiztosításai), ekkor speciális szakértő vonul ki s a biztosító képviselőjében ő dönti el adott szerződés díját. Ugyanakkor a filmbiztosítás még az egyedi ipari biztosításokhoz képest is „sötét ló”-nak tekinthető, a magyar biztosítási szakma pedig elég konzervatív a kockázatvállalói oldalon (Gerényi, 2010), ez magyarázhatja a hazai piac szűköségét. (Hiszen – ellenérvként – tudjuk, hogy egyértelműen nyereséges a terület művelése.)

Az aktuáriusok feladata itt nem sok: az underwriter szakosztály megadja nekik a számokat, hogy mennyit terveznek adott évre, volumen és kárhányad tekintetében, ez alapján elkészítik a terméktervet.

IV. 3. 2. Csoportos balesetbiztosítás

Aktuáriusi szemszögből jóval izgalmasabb a balesetbiztosítás, itt ugyanis nem jellemző (bár előfordul) a vagyonbiztosításban gyakori nagyon speciális igény. Ellenben természetesen egyedi kockázatokkal bír a filmkészítés, biztosítási szemszögből, ezért a termék bevezetését megelőző kalkuláció első kérdése az adatszerzés mikéntje: korábbi kártapasztalat és elérhető nyilvános statisztika híján lehet az anyabiztosítótól statisztikákat kérni, amennyiben ők foglalkoznak filmbiztosítással, ekkor az angolai/német/amerikai stb. adatok alkalmazhatósága vet fel problémákat.

Vagy a már meglévő lakossági balesetbiztosítási termék – valamilyen módon történő – átdolgozásával érdemes próbálkozni (a gyakorlatban ezzel a megoldással találkoztam). Ezen esetben a biztosításba bevont személyeket kezelhetjük egységes csoportként, nem differenciálva egyénenként, s döntés kérdése a közös kockázati szint megállapítása. Egy fokkal prudensebb megoldásnak tetszik az összes biztosításba bevont személy egyenkénti besorolása a megfelelő kockázati kategóriába, életkor, nem, munkakör ismérvek alapján. A munkakörnél álljunk meg egy pillanatra: míg a könyvelők a lakossági termék normál díj- és kockázati kategóriájába nyerhetnek besorolást, a

rendező, a színészek, díszletmunkások, azaz mindenki aki a forgatás helyszínén huzamosabb időt eltölt és kellékek, felszerelések közt mozog, nagyobb gondot jelent. A lóidomár a legkockázatosabb lakossági kategóriába kerülhet, a kaszkadőr, amennyiben nem zárjuk ki, a legkockázatosabb díjtételhez képest is loading-gal terhelhető.

A megismert valós eljárásban nem zárták ki a kaszkadőröket, mint mondták „nem szerencsés pont a legkockázatosabb személyeket kizárni, az ügyfél ezt nem veszi jó néven”. A lakossági termék éves díjjal számol és napi 24 órás kockázatban állással, ehhez képest a filmprodukció biztosítása nem teljes évre szól, és nem szükséges a nap 24 órájára szóló fedezet. Döntés kérdése a díj ehhez mérteni arányos vagy nem arányos csökkentése. A lakossági fedezetfajták (baleseti halál, csonttörés stb.) alkalmazhatóak, igény esetén kisebb módosításokkal – például ha a kórházi napi térítés a lakosság körében minimum 5 nap kórházban tartózkodás után jár, ez az időtartam leszállítható 2 vagy 3 napra. Említett biztosítónál az egyes személyek kockázati csoportokba történő besorolása munkakör alapján történt, „összeültünk és megbeszéltük” módon. A kaszkadőrök esetében a konkrét jelenet és abban végzett tevékenység jelentette a kiindulási alapot. Az összes személy besorolása után az egyes díjakat összegezték, ez általában az ügyfél számára elfogadhatatlanul magas díjat eredményezett, abból üzleti kedvezményt kényszerültek adni – akár 10-15%-nyit.

Amennyiben a produkció több biztosítással (a balesetbiztosításon túl, eszköz-, kellék-, filmnegatív-, akár felelősségbiztosítással) is kötődik a biztosítóhoz, általában további volumenengedményt kap.

Fontos tehát leszögezni, hogy az említett esetben sem készült külön (az üzletág sajátosságait figyelembe vevő) kalkuláció, hanem a már meglévő termék díjszabását alkalmazták, apró átalakításokkal.

Nézzünk egy példát a balesetbiztosítási díj kalkulálására.

Csoportos balesetbiztosítás díja filmprodukció esetén

Kiindulópontunk a csoportos biztosítások. Általánosságban elmondható, hogy a csoportos biztosítás és az egyéni biztosítás különbsége nem annak technikai oldala, nem a vállalt kockázatok köre, hanem a biztosítás külsőségei és a biztosító kockázatmenedzselése. Csoportos biztosítás esetén személyek *egy csoportját* biztosítjuk *egyetlen* szerződés keretében, számukra jellemzően előnyösebb feltételek mellett, mintha egyenként kötnék meg a biztosítást (Tóth, 2004.).

(Baars-Sennett, 1993) alapján a csoportos biztosítás alkalmazhatóságának feltételei:

- a csoport, melynek tagjait biztosítjuk (filmbiztosítás esetén jogilag nem, de kalkulációs szemszögből nézve a biztosítottak), természetes csoportot alkossanak, azaz ne a biztosítás megkötése céljából jöjjön létre a csoport
- egyértelműen elkülöníthetők legyenek a személyek, akik a csoport tagjai és akik nem
- a csoporthoz tartozást meghatározó ismérvek egyértelműek legyenek
- a csoport mérete elégségesen nagy legyen a csoportos biztosításból származó előnyök kihasználásához – a biztosító szempontjából különösen: egyszerűsített kockázat-elbírálás és költséghatékonyság
- a biztosított személyek a vállalat aktív munkavállalói legyenek
- a biztosított személyek számára ne választási lehetőség legyen a csoportba való belépés (ez egybeesik az első kritériummal)
- a biztosítottak köréből történő kiáramlás és az oda történő beáramlás egyenletes legyen
- a szolgáltatás mértékében méltányos differenciálást kell érvényesíteni a biztosítottak között
- a biztosított személyek nem, vagy csak igen korlátozott mértékben kaphatnak beleszólást a rájuk vonatkozó biztosítási összegek nagyságának kialakításába
- a szerződő képes legyen egyes adminisztratív feladatokat ellátni

Filmprodukciónak biztosítása esetén az első kritérium automatikusan teljesül, még azzal a megkötéssel is, hogy tagjai nem a lakossági biztosítások biztosítottjainak kockázataival szembesülő személyek, ám ennek ellenére természetes csoportnak tekinthetők, hiszen nem a biztosítás megkötésére álltak össze. A második követelmény is teljesül, még abban az esetben is, amikor a biztosító nem kér előzetesen minden egyes személyre nézve adatokat, hiszen a káresemény bekövetkezte után, még a térítés előtt igazolni kell adott személy filmprodukciónak kötődését (pl. a megbízási szerződés bemutatásával, lásd IV. 2.). Természetesen ekkor különösen fontos a produkciós cég és a biztosító közti bizalom megléte, ez a kívánatos alapkövetelmény a személyes kapcsolatból fakadóan általában teljesül – mint láttuk, gyakran az underwriter és az alkusz közti jó viszony

köszönhető a filmbiztosítási ügyfelek megjelenése. A harmadik szempont szerinti ismérv a filmprodukcióban való részvétel, legyen az színészi munka, díszletépítés, vagy könyvelés. A csoport méretére nem tudunk objektív küszöbszámot megadni, mindazonáltal a kiemelt előnyök megjelennek, mind a kockázat-elbírálást, mind a költséghatékonyságot tekintve. Kis létszámú csoportnál fontos mutatószám a telítettség mutató, amely a biztosítottak és az összes munkavállaló egymáshoz viszonyított arányát adja meg, s a vele szemben támasztott kíváncsi, hogy a lehető legmagasabb legyen – ez a telítettség mutató filmprodukcióknál jellemzően igen magas. Minden biztosított aktív munkavállaló, a biztosítás rövid tartama miatt fel sem merül gyes-en levő kismamák, vagy egyéb okokból nem aktív személyek biztosított körbe való bevonása; a csoporthoz tartozás feltételezi az aktív munkavégzést. Szintén a speciálisan rövid tartam okán nem kell számolnunk a személyek ki- és beáramlásával sem. A méltányos differenciálás érvényesíthető a szolgáltatási jogcímek száma és a fizetendő összegek nagysága révén. Mivel a produkció köti a szerződést, ő dönti el, kit von be a biztosítottak körébe, nem kell tartanunk attól, hogy önkéntessé válik a csoporttagság, vagy a biztosítottak dönthetnének a biztosítási összegekről. Végül, az adminisztratív feladatok ellátásáról szóló kritérium értelemszerűen adódik.

Az egyéni és csoportos biztosítások kockázat-elbírálási módszere lényegesen különbözik: míg előbbinél az egyes személyek szintjén történik, utóbbinál a hangsúly a csoport kockázati profiljára helyeződik, azonban bizonyos esetekben elkerülhetetlen az egyéni kockázat-elbírálás (Tóth, 2004.).

Balesetbiztosításról lévén szó, a biztosító csak akkor teljesít szolgáltatást, ha a káresemény baleset, azaz a biztosított személy akaratától független, külső behatás eredménye. Általában a baleset bekövetkeztétől számított egy éven belüli elhalálozás, vagy attól számított egy éven belül kialakuló maradandó egészségkárosodás esetén térít a biztosító (Naár, 2008.). Példaként **baleseti halál**ra szóló biztosítás díját nézzük. Ennek kalkulációja több módon történhet.

- i. Sággy Balázs szakdolgozatában (Sággy, 2002.) az egyes biztosítottak halálozási valószínűségeiből származtatja a baleseti halál valószínűségét, feltételes valószínűség segítségével, alábbi módon:

$$q_{x_i, n_i}^b = q_{x_i} * S_{x_i, n_i}$$

ahol q_{x_i} az „i”-edik biztosított halálozási valószínűsége,

S_{x_i, n_i} feltételes valószínűséget jelöl: x éves, n nemű biztosított balesetben hal meg, feltéve, hogy meghal ($n = 0$, ha férfi, $n = 1$, ha nő)

Q_{x_i, n_i}^b pedig annak a valószínűsége, hogy „ i ”-edik biztosított balesetben meghal, egyúttal az egységnyi biztosítási összegű baleseti halálra szóló biztosítás nettó díja

S_{x_i, n_i} meghatározása a KSH adatbázisa alapján történt, 4-féle értékű lehet a példában (adott személy nemétől és $x < 40$ vagy $x \geq 40$ -től függően),

Q_{x_i} számítása ismert módon, a kihalási rend értékeiből történt.

- ii. Másik módszert mutat Naár Dénes (Naár, 2008.), aki a KSH kiadásában megjelenő Magyar Statisztikai Évkönyvben publikált évenkénti baleseti halálozások számából kiszámítja a baleseti halál valószínűségét, majd azt biztonsági pótlékkal korrigálva nettó éves díjat nyer, azt költségpótlékkal megtoldva pedig eljut az éves bruttó díjig, melyet 12-vel osztva számítja a biztosítás havi díját.

Csoportos biztosításoknál a biztosítottak egységes díjat fizetnek egységnyi biztosítási szolgáltatásért, függetlenül saját kockázatuktól (Tóth, 2004.), s jelen esetben fontos könnyebbség az is, hogy csoportos biztosítások gyakori lehetőségét mellőzve, a biztosítottak nem terjeszthetik ki a biztosítási védelmet annak kedvező feltételeivel együtt a hozzátartozóikra.

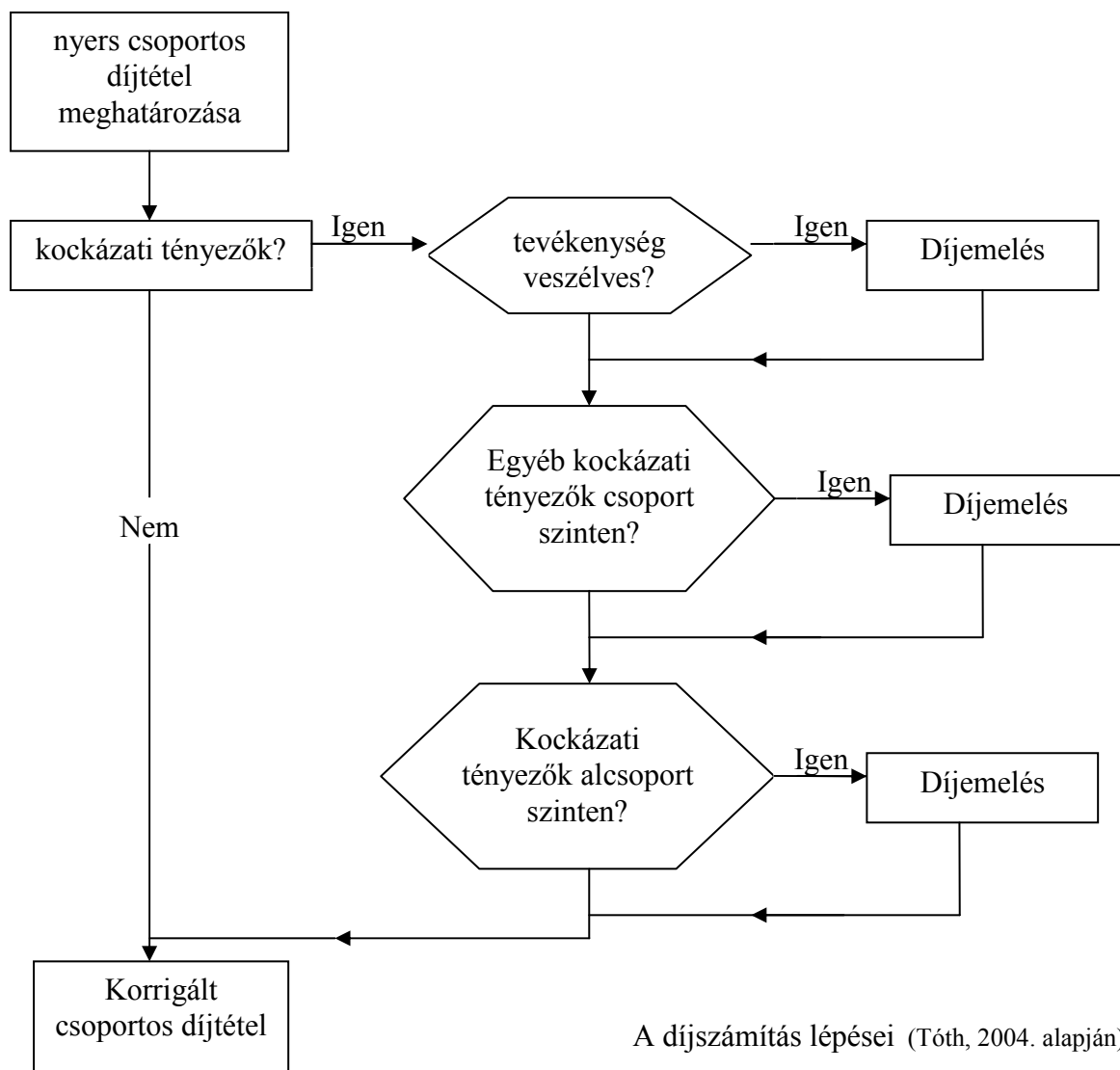
Példánkban a kalkuláció menete a következő lesz:

Kiindulópontként a KSH statisztikáit használva 'normál' kockázati kategóriát veszünk, melyre nettó díjat számítunk, s ez jelenti majd a csoportra vonatkozó „nyers” csoportos díjtétel alapját. Mint (Tóth, 2004.) leírja, a „nyers” elnevezés oka az, hogy ez a díjtétel még nem tartalmazza a csoport egészének a normálhoz képest eltérő kockázati profilja és a csoport egyes alcsoportjainak a csoport egészéhez képesti magasabb kockázata miatti díjsúlyosbításokat, valamint az egyéb olyan díjmódosító elemeket, mint a költségek fedezetére számított pótlék, vagy a csoport méretéből adódó kedvezmény.

A felsorolt tényezőket is figyelembe vevő díjtétel az ún. korrigált csoportos díjtétel:

$$\text{Korrigált csoportos díjtétel} = \text{nyers csoportos díjtétel} + \text{súlyosbítások} - \text{kedvezmények}$$

A díjsúlyosbítások meghatározásához tevékenység szerinti kockázati osztályokat képzünk, majd az összes biztosított személyt besoroljuk a kockázati osztályokba, és az osztályokhoz rendelt korrekciós szorzót átlagoljuk a teljes csoport kockázati osztályok szerinti megoszlásának megfelelően. A kapott eredményt csökkentjük az időben korlátozott kockázatban állás okán (ugyanis nem egy évre szól a biztosítás, és nem is feltétlenül szükséges napi 24 órára szólóan adni a fedezetet – ez utóbbi persze a produkció igényétől függ, nem jelent számítási gondot a napi 24 órás fedezet, mi több, ez az egyszerűbb eset). Alkalmazhatunk költségpótlékot, illetve a kijött bruttó díjból adott esetben üzleti kedvezményt lehet/kell adni.

A díjszámítás lépései (Tóth, 2004. alapján)

A KSH halálozási adatai

Az 1995 és 2009 közti adatok halál oka szerinti bontása lehetőséget ad azon baleseti halálesetek elkülönítésére, melyekre a jelen kalkulálendő biztosítás térített volna. Ez pontosabb számítást tesz lehetővé. A BNO (betegségek nemzetközi osztályozására szolgáló) kódrendszer 20-as főcsoportjában, a morbiditás és mortalitás külső okai közt találhatóak meg a balesetektől kifolyólag bekövetkezett halálesetek.

A 100 ezer főre jutó baleseti halálozások száma (forrás: ksh.hu)

1995. év	75
1996. év	69
1997. év	67
1998. év	66
1999. év	65
2000. év	59
2001. év	61
2002. év	64
2003. év	62
2004. év	60
2005. év	50
2006. év	48
2007. év	47
2008. év	46
2009. év	44

Az adatok közül kihagytam a vasúti- és légijármű-baleseteket, a túlságosan nagy hideg hatásainak, a balesetszerű alkoholmérgezés, valamint az öngyilkosság és önsértés áldozatait, ugyanakkor a táblázatban szereplő számok magukban foglalják a motoros és egyéb járműbaleseteket, balesetszerű esések, balesetszerű vízbefulladás vagy elmerülés, egyéb balesetszerű fulladás és elzáródás, elektromos áram által okozott balesetek, füst, tűz és lángok okozta balesetek, villámcsapás és egyéb balesetek kapcsán elhunytak mellett, a vízi jármű balesetekben és a testi sértésben meghaltakat is (ugyanis előbbi kategóriába tartoznak a csónak, kenu, kajak, vagy gumicsónak elsüllyedése is, utóbbiba pedig a vegyszerekkel, forró gőzökkel, lőfegyverekkel kapcsolatos balesetek).

Bár alapvetően csökkenő trendet látunk, az idősor közepe „púpos”, ezért vegyük az adatsor átlagát (ez a lépés felfogható az óvatosság érvényesítéseként is). Eszerint 1 főre 0,000588 baleseti halál jut évente, azaz annak kockázata, hogy 1 Ft szolgáltatást baleseti halál esetén ki kell fizetnünk 0,000588.

$$A_{x:1}^1 = 0,000588$$

Ezt 40%-os biztonsági pótlékkal korrigálva, egy főre

$$A_{x:1}^1 * 1,4 = 0,000823 \text{ Ft}$$

adódik nettó éves díjként, ami 1.000.000 Ft biztosítási összeg esetén 823 Ft. Első közelítésben tehát a csoportos díjtétel ennek az összegnek és a biztosításba bevont emberek számának szorzata lenne, ám így nem különböztetnénk meg a különböző kockázatú személyeket, például a könyvelőt és a kaszkadőrt.

Tevékenység szerinti kockázati osztályok

A lakossági csoportos biztosításokban a SwissRe viszontbiztosító hat kockázati osztályt különböztet meg, míg a legtöbb biztosító egy négyfokozatú skálát használ

- I. kockázati osztály – szellemi tevékenység (pl hivatali munka)
 - II. kockázati osztály – könnyű fizikai munka (pl. áruházi eladók, ápolónők)
 - III. kockázati osztály – nehéz fizikai munka (pl. ácsok)
 - IV. kockázati osztály – különösen veszélyes foglalkozások (pl. bányászok)
- (Tóth, 2004.)

Ennek mintájára használjunk mi is 4 különböző veszélyességi kategóriát, az alábbi módon

- I. irodai tevékenység – ide soroljuk a könyvelőket és az egyéb adminisztratív személyzetet, valamint a forgatókönyvírókat (ha biztosított)
- II. a forgatás helyszínén tevékenykedő, nem fizikai vagy könnyű fizikai munka – rendező, rendező-asszisztens, színészek, operatőr, maszkmester, sminkes, fodrász, sofőr, jelmeztervező, tolmács stb.
- III. a forgatási helyszínen dolgozó nehéz fizikai munkát végzők, speciális eszközökkel dolgozók és a különös kockázattal bíró fázisok (pl. díszletépítés) során rendszeresen jelenlevők – díszletépítők, díszlettervezők, berendezők, kellékes, hang- és fénytechnikusok, hangfelvevők, világosítók, hangmérnökök, mikrofonisták, best boy, gyártásvezetők, felvételvezetők stb.
- IV. különösen kockázatos munkakörben foglalkoztatottak – állatidomár, pirotechnikus

Mint látjuk, a biztosításba bevontak nagytöbbsége a II-es vagy III-as kategóriába nyer besorolást. A kaszkadőröket ne zárjuk ki (IV. 3. 2. fejezet elején említettek miatt), de a legkockázatosabb, IV. kategória díjához képest is emelt díjat szedjük utánuk.

Az I. kategóriát tekinthetjük 'normál' kockázati besorolásúnak, a II. és III. osztály ehhez képest díjsúlyosbított. Az általában használt 4-osztatú kockázat-besorolást alkalmazó

biztosítók a IV. osztálynál egyéni elbírálással élnek (Tóth, 2004.). Mi most „csak” az egyes kockázati osztályokhoz tartozó loading-ok súlyozott átlagával korrigáljuk a csoportos díjtételt. A kockázati korrekciós tényező számítási módja:

Kockázati korr. tényező =

„i”-edik kockázati osztályba tartozók aránya *

„i”-edik kockázati osztály korrekciós szorzója

A korrekciós szorzókat kockázati osztályonként, a vállalt kockázatok szerint, külön-külön kell meghatározni; jelen esetben egy előre feltételezett korrekciós táblázatot használunk, és további csoporton belüli, alcsoportonkénti differenciálást nem.

Tegyük fel, hogy az összes biztosításba bevont személy létszáma 80 fő (közte 2 fő kaszkadőr), mindannyian a forgatás ideje alatt állnak fedezetben, s a létszámon belüli megoszlásukat és a korrekciós szorzókat a táblázat mutatja:

Kockázati osztály	Korr. szorzó	Kock. osztályok szerinti megoszlás	Súlyozott korr. tényező
I.	0%	10%	0,0%
II.	10%	35%	3,5%
III.	20%	42,5%	8,5%
IV.	40%	10%	4,0%
kaszkadőrök	200%	2,5%	5,0%
			21,0%

A kaszkadőrök kiemelt kockázatot képviselnek, rájuk 200%-os díjsúlyosbítást használunk. Mindez azt jelenti, hogy a nyers csoportos díjtételt 21%-al kell emelni. Ehhez hozzáadódik az adminisztrációs költség, legyen 100 Ft/fő, így a bruttó éves díj

$$(823 * 1,21 + 100) * 80 = 87.666 \text{ Ft,}$$

de a biztosítás időbeli hatálya mindössze egy hónap, ezért

$$87.666 / 12 = 7306 \text{ Ft}$$

az 1.000.000 Ft biztosítási összegű baleseti halál biztosításért fizetendő díj. Természetesen ez még nem a csoportos balesetbiztosítás díja, hiszen nem csak baleseti halálra szól a fedezet, hanem baleseti rokkantságra és kórházi napi térítésre is, hogy csak két további fontos fedezetet említsünk.

Baleseti rokkantság

Általánosságban a baleset bekövetkeztétől számított egy éven belül kialakuló maradandó egészségkárosodás. Biztosítótársaságonként eltérő a gyakorlat, milyen mértékű rokkantságtól teljesít kifizetést a biztosító. Mivel a kisfokú rokkantság előfordulása (a kárgyakoriság) a tapasztalat szerint lényegesen magasabb, mint a nagyfokú rokkantságé, egyes társaságok egyáltalán nem térítenek 10 vagy 20%-os rokkantsági fok alatt. Mások a biztosítási összegnek nem arányos részét fizetik ki ilyen esetben, hanem egy fix százalékát, vagy egy fix összeget. Csoportos biztosításoknál érdemes egy minimálisan elérendő rokkantsági fokot előírni, ennek hiányában a magas kárgyakoriság magas kárrendezési költségekkel jár (Naár, 2008.). A rokkantsági fokot a biztosító orvosa állapítja meg, nem a társadalombiztosítási eljárástól vagy annak eredményétől függ. Ha a biztosító által megállapított rokkantsági fokkal nem ért egyet a biztosított, saját maga is beszerezhet orvosi véleményt – ha ez eltér a biztosító orvosának szakvéleményétől, független orvosszakértőt kérnek fel az eredmény felülvizsgálatára. Némely biztosító feltételeiben lehetőséget kap a biztosított és a biztosító is, hogy a baleset napjától számított 3-4 éven belül évente a rokkantság fokának újbóli megállapítását kérje.

Példa a rokkantság fokát meghatározó biztosítói táblázatra

Egy kar vállizületből való teljes elvesztése, vagy teljes működésképtelensége	70 %
Egy kar könyökizület felettig való elvesztése vagy teljes működésképtelensége	65 %
Egy kar könyökizület alatt való elvesztése ill. teljes működésképtelensége	60 %
Egy kéz teljes elvesztése, illetve teljes működésképtelensége	55 %
Egy hüvelykujj teljes elvesztése vagy teljes működésképtelensége	20 %
Egyik mutatóujj teljes elvesztése vagy működésképtelensége	10 %
Bármely más ujj teljes elvesztése vagy működésképtelensége	5 %
Egy láb combközép felettig való teljes elvesztése, vagy teljes működésképtelensége	70 %
Egyik láb combközépig való teljes elvesztése, vagy teljes működésképtelensége	60 %
Egy láb térd alatt való elvesztése, illetve. teljes működésképtelensége	50 %
Egyik láb lábszár közepéig való elvesztése vagy teljes működésképtelensége	45 %
Egyik lábfej teljes elvesztése, illetve. teljes működésképtelensége	40 %
Egyik nagylábujj teljes elvesztése vagy teljes működésképtelensége	5 %
Bármely másik lábujj teljes elvesztése vagy működésképtelensége	2 %
Mindkét szem látóképességének teljes elvesztése	100 %
Egyik szem látóképességének teljes elvesztése	50 %
Mindkét fül hallóképességének teljes elvesztése	60 %

Egyik fül hallóképességének teljes elvesztése	30 %
A szaglóérzék teljes elvesztése	10 %
Az ízlelőképesség teljes elvesztése	5 %

(Balesetbiztosítási Általános Feltételek, Signal Biztosító)

A baleseti rokkantság biztosítás elvben nem köthető baleseti halál biztosítás nélkül semmilyen módozat esetén sem, s eltérő biztosítási összegeknél nem haladhatja meg a baleseti rokkantság biztosítási összege a baleseti halálét, mert könnyen előfordulhat, hogy a biztosított balesetből kifolyólag megrokkán, e jogcímen a biztosító kifizetést teljesít, de a károsult a balesetet követő 12. hónap letelte előtt, a balesetben szerzett, akár addig megállapítást nem nyert sérülése miatt elhalálozik – ekkor a biztosítási esemény jogcíme már nem baleseti rokkantság, hanem baleseti halál.

*Példa baleseti rokkantság biztosítás
rokkantsági foktól függő biztosítási összegére*

Rokkantsági fok (%)	A biztosítási összeg kifizetett hányada (%)
100%	100%
76% - 99%	88%
51% - 75%	63%
31% - 50%	20%
11% - 30%	10%
-10%	1 000 Ft

(Sággy, 2002.)

Baleseti kórházi napi térítés

Baleset következtében, az azt követő egy vagy két éven belül szükségessé váló kórházi fekvőbeteg-ellátásra szól. Az egy balesetből eredő többszöri kórházi ápolásban eltöltött napok után nyújtott kifizetés felső korláttal bír (120-180 nap), s ekkor minden ápolási időszak elején levonásra kerülnek az önrészesedési napok, vagyis a biztosító csak az ezen napokat meghaladó ápolásra nézve teljesít (Naár, 2008.).

IV. 4. Az UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt. filmbiztosítási csomagja

Vegyünk szemügyre egy valós terméket, hogy lássuk milyen fedezeteket kínál a biztosító és milyen helyzetekben térít.

IV. 4. 1. Filmforgatáshoz szükséges eszközök biztosítása

A biztosított vagyontárgyak körét képezik a saját és/vagy idegen tulajdonú, forgatáshoz szükséges technikai eszközök (kamerák, kameramozgató eszközök, hang- és fénytechnikai eszközök, átviteli és elosztó berendezések stb.) és hangszerek (tartozékokkal és szállítás során használt csomagolással együtt) - a nem saját tulajdonú eszközök természetesen csak azon idő alatt, amíg a produkció használja vagy tárolja azokat. A biztosítási védelem nem terjed ki a hang-, kép- és egyéb adathordozókra (ezekre szól ugyanis a filmnegatív-biztosítás), a kellékekre, díszletekre, kosztümökre (lásd következő alpont), járművekre, műalkotásokra és ékszerekre (következő alpont), állatokra, növényekre, épületekre, értékpapírokra, pénzre, hitelkártyára, menetjegyekre. A kockázatviselés a forgatás idejére szól, igény esetén kiterjeszthető az azt megelőző és követő két hétre, ha az alatt az eszközök tárolása, szállítása történik. A biztosító nem téríti meg a vagyontárgyakban normál elhasználódás, meghibásodás, működési zavar és normális légköri viszonyok (oxidáció, korrózió) miatt keletkezett károkat, sem a -5 °C-nál hidegebb vagy +35 °C-nál melegebb hőmérséklet okozta károsodásokat, továbbá azokat melyek garancia és szavatosság körében megtérülnek vagy karbantartás elmulasztásából, üzemeltetési szabályok be nem tartásából erednek. Érdekesség, hogy a kizárások közt szerepelnek az elektronikus berendezések részét képező csövekben, képernyőkben, lámpákban keletkező károk.

A biztosító kifizeti a károsodott vagyontárgyak helyreállítását, a kárenyhítési költségeket és következményi kárként a forgatás folytatásához szükséges cső- és kábelvezeték-rendszerek anyagköltségét, ha a kár véletlenül és váratlanul következett be, különösen vihar, jégverés, tornádó, árvíz, földrengés, betöréses lopás vagy rablás nyomán (betöréses lopásnak számít a lezárt jármű feltörésével való eltulajdonítás is).

IV. 4. 2. Filmforgatáshoz szükséges kellékek és felszerelések biztosítása

A kellékek a filmfelvétel során színészek által használt tárgyak, a díszletek, a díszlet részét képező berendezési tárgyak, bútorok, valamint a kosztümök és jelmezek. A

felszerelések alatt a „kellékek rendeltetésszerű használatához közvetlenül szükséges eszközök” (azaz pl. a díszlet mozgatására használt szerkezetek) és olyan egyéb, a filmben nem szereplő eszközök értendők, melyeket a stáb használ a forgatás alatt. E biztosítás keretében igényelhető fedezet a forgatás során használt állatokra és növényekre, valamint a műalkotásokra (festmények, szobrok stb.) és műtárgyakra (órák, antik tárgyak stb.), ékszerekre, drágakövekre. A nem saját tulajdonú tárgyakra és az időbeli hatályra ugyanazok a szabályok érvényesek, mint az eszközök esetében (előző alpont). A nem biztosítható vagyontárgyak köre is hasonló: kép-, hang- egyéb adathordozók, épületek, járművek, pénz, okmányok, valamint az eszkozbiztosítással fedezhető eszközök és hangszerek, és olyan bútorok, melyeket nem a filmprodukciónak részeként használnak. A biztosított költségek, a biztosítási esemény és a kizárások megfogalmazása lényegét tekintve ugyanaz.

A kellék- és felszerelés-biztosítás kiterjeszthető a forgatás során játszó járművekre, amennyiben azokra nincs érvényes „casco” biztosítás (az autóban hagyott vagyontárgyakra és az autó extra felszerelésére nem vonatkozik a kiterjesztés). Ekkor a biztosító megtéríti a tűz-, lopás- és bármilyen okból bekövetkező töréskárokat, kivéve a forgatókönyvben tervezett akciókat, ütközéseket, rongálást, vandalizmust.

IV. 4. 3. Filmnegatív-biztosítás

A biztosított vagyontárgyak itt a mindenféle kép-, hang- és egyéb adatrögzítők és adathordozók, egyaránt

- a) a még nem használt kazetták, videoszalagok és nyersanyag(film)-készletek
- b) és a már felvett anyagot tartalmazó adatrögzítők, közte az előhívott és elő nem hívott de exponált nyersanyag, a pozitív kópiák, munkakópiák, vágáshoz használt kópiák, a film hanganyaga, zenéje, (rajzfilm esetén) minden művészeti rajz ami a rajzfilmhez készül, a számítógép által készített képekhez szükséges programok, elektronikus adathordozók (winchester, usb csatlakozós szabványú eszközök stb.).

A fedezet alapvetően a forgatás idejére szól, a biztosító kockázatvállalása legkorábban azt megelőzően két héttel kezdődik. A biztosítási események a korábban is tárgyalt események, kiterjeszthető az előhívás és a felhasznált nyersanyagok hibájára. A kiterjesztés csak akkor érvényes, ha a leforgatott anyag előhívása haladéktalanul megtörténik.

A biztosító szolgáltatása a káresemény miatt szükségessé váló technikai utómunkálatok költségeinek megtérítése. Ha az nem lehetséges, vagy drágább, mint az újraforgatás, akkor az újraforgatás költségeit téríti a biztosító. A vagyontárgyak esetében a biztosító azok új értékét fizeti ki.

IV. 4. 4. Filmforgatáskiesés-biztosítás

Értelemszerűen szigorúan csak a filmforgatás idejére szól. Csakis az eszköz- és/vagy kellék- és felszerelés-biztosítás mellé köthető (IV. 4. 1. és IV. 4. 2.), ugyanis az annak feltételeiben leírt biztosítási események bekövetkezése és a biztosító azon fedezetekre fennálló térítési kötelezettsége esetén kell helytállnia a forgatáskiesésből eredő költségekre nézve is. Költségek közt a forgatás átmeneti megszakadásából/elhalasztásából származó folytatólagos költségek és a produkció eredeti formában történő megvalósításához szükséges pótlólagos költségek szerepelhetnek. A biztosítási összeg felső határa a film költségvetése, amennyiben annál kisebb összeg, az összes biztosított költséget tételesen, egyenként kell megnevezni.

Levonásos önrész és ún. kártérítési küszöbidő is szerepel a szerződésben, utóbbi gyakorlatilag önrészesedési időszak, az azt meg nem haladó forgatáskiesésből eredő károkat nem téríti a biztosító. Alaphelyzetben 48 óra, de a produkció ettől eltérő időtartamot is kérhet.

Nem teljesít kifizetést a biztosító, ha a produkcióval kötött eszköz- és/vagy kellékbiztosítás biztosítási eseményén kívüli okból (pl. nem megfelelő időjárás) szünetel a forgatás, akkor sem, ha az említett biztosítási esemény is bekövetkezik – ilyen esetben csak az egyéb ok elhárulása utáni, biztosítási esemény miatti forgatási szünet pluszköltségeit fedezi. Nem fizet akkor sem, ha a forgatáskiesés oka pénz, okmányok vagy a forgatókönyv elvesztése/megrongálódása. Továbbá, ha a károsult vagyontárgyak helyreállítása/újrabeszerzése a szükséges pénzügyi fedezet késedelmes rendelkezésre állása vagy rossz szervezés miatt indokolatlanul elnyúlik, a biztosító csak a káresemény által indokolt forgatáskiesés költségét fizeti meg.

A fedezet kétfajta kiterjesztése lehetséges:

a) rossz időjárásra

A biztosítási esemény a „nem az elvárhatónak megfelelő időjárás”, vagyis az adott helyen megszokottól eltérő, váratlan, adott időszakra nem jellemző időjárás, a legalább 54 km/h erősségű tartós szél, az időjárás váratlan változása

(hó-, felhőszakadás, zivatar, vihar, záporosó stb.), illetve a forgatást technikailag lehetetlenné tevő körülmények (azaz ha a forgatókönyvben 'Gellért-hegy, rekkenő hőség' szerepel, a budapesti tartós borult, felhős idő nem biztosítási esemény). A biztosítási esemény bekövetkezte 48 órán belül írásban bejelentendő, s a biztosító az Országos Meteorológiai Szolgálat igazolását tekinti mérvadónak.

További pótdíj viselése mellett a fedezet a tartós esőzésre is kiterjed, ami a legalább folyamatosan 24 órán keresztül esőzést jelenti.

- b) a produkcióban részt vevő személyek balesete, elhalálása, betegsége miatti forgatás-kiesés

A kiegészítő biztosítás az adatközlőn egyenként, azonosíthatóan feltüntetett személyek forgatási munkák alatt bekövetkező váratlan balesete, elhalálása esetén nyújt fedezetet. Külön megállapodás és pótdíj ellenében a főszereplők, rendező, operatőr (más nem!) megbetegedése esetén is térít a biztosító, ekkor ezen személyek egészségügyi nyilatkozatát csatolni kell. Kizárások közt a munkaképtelenség olyan okait találhatjuk, mint a repülőút, különösen veszélyes jelenet (kivéve ha a biztosító előzetesen, írásban hozzájárult), infarktus, HIV-szövődmények, alkohol és kábítószer fogyasztásával összefüggő baleset, 7 évnél fiatalabb és 65 évnél idősebb személyek balesete. A szolgáltatási kötelezettség fennállásának feltétele, hogy a biztosító a biztosításba bevont személyek egészségére vonatkozó adatokhoz hozzáférhessen, és adott esetben a biztosító orvosa a balesetet szenvedett személyt megvizsgálhassa, illetve mindezen lehetőségek meglétéről a biztosított gondoskodjon.

V. Kockázatok, kockázatkezelés

A filmkészítés egyedi kockázatokkal rendelkező terület, a benne résztvevő személyek biztonsága érdekében a hétköznapiakban megszokottaktól eltérő óvintézkedések (is) szükségesek – különösen igaz ez a filmforgatás idejére.

Robin Small, film- és televíziós produkciók egészségügyi és biztonsági menedzsmentjéről szóló, terjedelmes műve (Small, 2000) az Egyesült Királyság vonatkozó jogszabályainak górcső alá vétele mellett a különböző sajátos kockázatok részletes szemlélését is tartalmazza, elsősorban a produkció kockázatkezelésének szemszögéből. A kockázatkezelés tág fogalom, a veszteségek elkerülése érdekében foganasított tudatos tevékenység, tervezés és cselekvés összességét jelenti, és semmiképp nem szűkíthető biztosítás vásárlására.

A kockázatkezelési folyamat főbb lépései (Dögei, 2001, p. 9.):

- a veszélyforrások meghatározása és elemzése
- az intézkedési lehetőségek vizsgálata
- a legjobb módszerek kiválasztása
- monitoring, a program továbbfejlesztése

Filmprodukció esetében a kockázatkezelés megvalósítása biztonsági politika készítésével történhet. Small szerint a biztonsági politika kialakításának az alábbi szakaszokat kell magában foglalnia (Small, 2000):

1. Veszélyek azonosítása
2. Risk assessment (Kockázatok feltérképezése)
3. Elővigyázatossági intézkedések megtétele
4. Ellenőrzési módszerek kiválasztása
5. A forgatási felszerelések megfelelő kiválasztása
6. Kompetens stáb összeállítása
7. A biztonsági információk megfelelő kommunikálása
8. Forgatás megkezdése előtti konzultáció szakértőkkel
9. Biztonsági oktatás/training
10. Biztonsági kultúra meghonosítása

A veszélyforrások azonosítását és a kockázatok feltérképezését követi a biztosításkötésről szóló döntés, ekkor kell meghatározni, hogy pontosan mely

kockázatokat tudnak saját hatáskörben, óvintézkedések adoptálása útján eliminálni vagy megfelelően alacsony szintre csökkenteni, s melyek igényelnek biztosítási védelmet.

V. 1. Veszélyek azonosítása (Hazard identification)

Veszély alatt a lehetséges károk forrásait értjük, ezek azonosítását a produkció előkészítésének több pontján lehet (kell) elvégezni, úgy mint az ötletelés idején, a forgatókönyv elkészülte után, a helyszíneresés alatt, a kellékek kiválasztása és a díszletépítés során (Small, 2000).

A veszélyforrások négy fő csoportját különíthetjük el (Small, 2000, p. 45.):

- Inherens veszélyek: a forgatási helyszínhez tartoznak (állatok, nyílt vizek)
- Produkció teremtette veszélyek (díszletmozgató eszközök, világítás, robbanóanyagok használata stb.)
- Közelségi veszélyek: a forgatási helyszín közelében lévő veszélyforrások (magasfeszültségű vezetékek, reptér – alacsonyan szálló repülőgépek)
- Időjárási veszélyek

A veszélyforrások kiértékelése a risk assessment.

V. 2. Risk assessment

Vagyis a kockázatok feltérképezése. Figyelembe kell venni a lehetséges kár nagyságát/ sérülés súlyosságát és a bekövetkezés valószínűségét. A kockázat csökkenthető, ha a veszélyforrás-tevékenységet tapasztalt személy végzi (kaszkadőr versus színész) megfelelő felügyelet (supervisor) mellett.

A risk assessment mindig tevékenység-alapú és személyspecifikus kell, hogy legyen, ezért célszerű azt a forgatási műveleteket elkülönítve elvégezni és minden területen felelőst kinevezni. Így az adott tevékenységben járatos személy hatáskörébe utaljuk a kamera, hangtechnika, világítás, jelmezek, smink, karbantartás, díszletek, szállítás, különleges effektek, catering, vagyonvédelem és kaszkadőrjelenetek kapcsán felmerülő kockázatok értékelését. Ezek a felelősök aztán az egyes konkrét tevékenységek és az azt végzők személye alapján ítélik meg, hogy adott esetben és személyre nézve milyen óvintézkedések szükségesek (Small, 2000). Ennek alapján tudja megadni a produkció a biztosítónak például a balesetbiztosításba bevonni kívánt személyek számát, az igényelt kockázatviselési időtartamot és a fedezetek körét, külön-külön az egyes emberekre.

Mivel a risk assessment előfeltétele a veszélyforrások meghatározása, anélkül nem végezhető el, néha a fogalmat kiterjesztve használják, a veszélyek számbavételét is

beleértve. Ebben az értelemben használva, mondhatjuk, hogy ma Magyarországon a risk assessment már meghonosodott gyakorlat, kivétel nélkül minden játékfilm esetében erre specializálódott szakértő bevonásával zajlik (Rákos, 2011).

V. 3. Veszélyforrások

A következő áttekintés nem teljes körű, nem is lehet az, hiszen minden egyes forgatás különbözik. Mindössze néhány veszélyforrás szerepeltetésére vállalkozom, melyekkel vagy viszonylag gyakran szembesülnek a produkciók vagy pont különleges jellegük miatt érdemes pár szóban kitérni rájuk, és igyekszem utalni a lehetséges megelőző intézkedésekre. Small ismertetéséhez képest itt kevesebb veszélyt sorolok fel, részben a témánk szempontjából kevésbé gyakran előfordulókat és ezért kevésbé releváns kockázatot hordozókat hagyom el (pl. mezőgazdasági területen, farmon történő forgatás; közönség; háborús övezet), másrészt a hosszú távú egészségügyi kockázatokat jelentőket (pl. régebbi építésű épületeknél használt azbesztanyagok).

V. 3. 1. Állatok

A kockázat lehet előrelátható (a jelenetben szereplő állat) és váratlan (pl. külső forgatáson közelségi veszélyként kutyák), az oka lehet az állat fajtája vagy a tevékenység amihez/amire használják. Egy tökéletesen kiképzett állat és egy filmezésben gyakorlott állat nem keverendő össze, mert utóbbtól intenzív koncentrációt és a cselekvés precíz megismétlésének képességét igényli a feladat. Ezért a tulajdonos helyett képzett szakértő irányítsa az állatot a forgatás során. Figyelni kell a körülményekre is, nagy melegben nem ajánlatos a forgatási viszontagságoknak kitenni az állatot, ekkor érdemes a jelenetet kora reggel vagy estefelé leforgatni; egyes állatok hallása más frekvenciatartományban mozog, mint az emberi hallás, a számunkra alig hallható légkondicionáló agressziót kiváltó zaj lehet egy macskának. Ha a szereplők bármelyike, vagy a stáb egyik tagja allergiás az adott állatra, vagy főbiában szenved, ügyelni kell adott személy és az állat elkülönítésére (nem vehetnek részt együtt ugyanannak a jelenetnek a felvételében és a forgatás többi részében is kerülendő az egyazon helyiségben tartózkodásuk). A galambok is veszélyesek lehetnek, mert papagáj-kórt terjeszthetnek, ezért a tetőkön, köztereken és parkokban történő forgatás is körütekintést igényel. Csatornák, vízelvezetők, elhagyott épületek és általában víz közelében a patkányok indokolnak gondosságot, mert a súlyos leptospirosis-t, Weil-szindrómát terjeszthetik.

Az állatok jelentette veszélyek miatt célszerű a forgatás megkezdése előtt oltásokról intézkedni és szérumokat beszerezni.

V. 3. 2. Építési területek, elhagyott épületek

Inherensen magas kockázatú terep, a forgatás így csak növeli az együttes kockázatot. A legáltalánosabb veszélyt a lehulló tárgyak, törmelékek, csavarok jelentik, szükséges lehet fejbűdő használata. A kameramannok és a hangfelvevők különösen veszélyeztetettek, mert alapvető érzékszervi figyelmüket kötik le, úgy mint látás és hallás. A földön heverő vezetékek, törött üvegek balesetet okozhatnak. A rozsdás szögek és drótok miatt jó, ha a stáb rendelkezik tetanusz-elleni vakcinával. A nagy magasságban történő és/vagy éjszakai forgatás növeli a kockázatot, bánya és személtlerakó közelében pedig nagy koncentrációjú metángáz lehet jelen. Végül, a patkányok előfordulási gyakorisága nagyobb építkezéseken, mint egy stúdióban.

Az elhagyott épületek komoly vonzerővel bírnak fikciós filmek forgatási helyszínékként, hiszen olcsón igénybe vehetőek (nincs bérleti díj), és erős az atmoszférájuk. Ellenben az elhagyott épületekben fellelhető különféle kemikáliák addicionális veszélyforrások.

V. 3. 3. Kemikáliák

Maga a produkció is számtalan kémiai anyagot, folyadékot használ, a fémszerkezetű díszletek építéséhez és festéséhez, különleges effektekhez, fűtéshez, illetve benzin- és gázolajokkal a járművekhez.

A kémiai anyagok jelentette veszély két alapvető formája:

- Kémiai reakciók vagy tűz keletkezése, levegő, más anyagokkal való keveredés, vagy hőnek való kitettség hatására
- A kémiai anyagokkal való mindennapos érintkezés, belélegzés nyomán súlyos egészség-károsodás alakulhat ki, dermatitis, rák, légzőszervi-megbetegedések

Ezért ügyelni kell az anyagok tárolására, szállítására, az azokkal közvetlen kapcsolatba kerülő személyeknek védőfelszerelést kell biztosítani (kesztyűk, védőszeműveg), az üvegeket, flakonokat pedig megfelelően fel kell címkézni. Egy lehetséges klasszifikáció: robbanóanyag; irritációt okozó; gyúlékony; ártalmas; oxidálódó; toxikus; maró anyag (Small, 2000, p. 147.).

A különböző bőrbetegségek kialakulási gyakorisága az átlagosnál 36-szor magasabb a sminkesek, parókéval foglalkozók és a fodrászok körében.

V. 3. 4. Gyermekek

A produkcióval kapcsolatba kerülhetnek színészként, statisztaként vagy a forgatási helyszín közelsége okán (pl. iskolák). Mivel a gyerekek természetükből fakadóan nagyon kíváncsiak, biztosítani kell, hogy semmilyen eszköz, melynek a közelébe férnek, ne jelenthessen veszélyt rájuk, a tetőfeljáratot, elektromos berendezéseket, vegyszerek tárolására szolgáló helyiségeket pedig el kell zárni előlük. A gyermekszínészekre vonatkozó szabályozás országonként eltérő a lehetséges napi forgatás hosszára, éjszakai forgatási lehetőségekre nézve, általában életkortól függően. Néhol az illetékes hivataltól engedélyt kell kérni s a szülők távollétében gyermekfelügyelőt kell alkalmazni, ha gyermekekkel forgatnak. Építési és mezőgazdasági területen való forgatáskor megnő a kockázat.

V. 3. 5. Templomok

Az imádságok helyszínei számos veszélyt rejtenek a produkciókra. A nagy hőenergiát kibocsátó világítóberendezések könnyen lángba boríthatják a régi fabútorokat, szőnyegeket, függönyöket, ezért a gyúlékony anyagoktól megfelelő távolságra kell elhelyezni azokat. Hasonló okból a magasba szerelt lámpák alatti területet szabadon kell hagyni. A produkció kellékeit veszélyeztetik a templomok gyertyái és lámpásai. A harangtoronyba és altemplomba vezető lépcsők, létrák esetenként igen régiek, nem biztos, hogy elbírják a kamera- és hangfelszerelések súlyát. S bár a templomokra általában, mint csendes helyekre gondolunk, az orgona és a harang közelében súlyos halláskárosodást lehet elszenvedni. Egyes katedrálisokban, székesegyházakban sok ember megfordul, ekkor ügyelni kell az ő tájékoztatásukra, feliratokkal figyelmeztetni, ha forgatnak.

V. 3. 6. Pirotechnika

Azoknál a jeleneteknél, amelyekben pirotechnikát használnak, csak a feltétlenül szükséges embereknek szabad jelen lenniük. Lehetőség szerint távirányítású kamerát kell használni, s ellenőrizni kell, hogy a mobiltelefonok és rádiók ki vannak-e kapcsolva, mert a rádióhullámok idő előtt kiválthatják a robbanást. A robbanás zaja megijesztheti a gyerekeket és az állatokat, ezért például állatkert közelében fokozott óvatosság indokolt. A detonáció vibrációt okozhat, ami megrongálhatja az épületek tetőszerkezetét és az ablakok betörésével jár. A vibráció és a zajhatás egyaránt károsíthatja a hallószerveket. Mindig lennie kell elsősegély-készletnek a helyszínen.

V. 3. 7. Tűzveszély

Bár napjainkban a tűzvédelmi szabályok alkalmazása elterjedt gyakorlat, nem szabad megfeledkezni róla, hogy a filmprodukciók nem olyanok mint egy áruház vagy banképület, a tűzvédelmi feladatok is változnak, és a forgatási tevékenység járulékos tűzveszélyt hozhat egy korábban biztonságos épületbe/helyszínre.

A tűzkockázat kezeléséhez érdemes szem előtt tartani, hogy tűz keletkezéséhez 3 dolog szükséges: éghető anyag, tűzforrás, oxigén. A tűz megelőzési tervben ennek megfelelően fel kell deríteni azokat a helyzeteket, amikor e három elem együtt lehet jelen és törekedni kell a szeparálásukra. A tűzvédelmi szabályzatban egyszerű és releváns információkkal kell megadni a teendőket, és fontos, hogy mindenki tisztában legyen azokkal, az is, aki csak egy beugró-szerepet játszik, és csak pár órát tartózkodik a forgatáson.

V. 3. 8. Catering

A produkció elkészítésének ideje alatt több okból kerül elő az élelmiszerbiztonság kérdése. Többnapos külső forgatáson biztosítani kell a stáb tagjainak étkeztetését, a filmben is lehet olyan jelenet, amikor a szereplők esznek-isznak, valamint a filmpromóciós rendezvényekről se feledkezzünk meg. A vásárlás, tárolás, szállítás, előkészítés, főzés, tálalás során egyaránt figyelni kell az élelmiszerhigiénéjára. Csak két példa a számos megoldandó feladat közül: a hidegen tálalandó ételek gyorsan felmelegszenek és akár megromlanak a stúdióvilágítás közepette; a konyha/kantin takarításához használt vegyszerek minősége és az élelmiszerektől elkülönült tárolása.

V. 3. 9. Emberi tényező

A forgatások általában feszített munkatempójú produkciós fázisok, a stáb tagjai közül sokan akár napi 14-15 órát dolgoznak ekkor, az alváshiány, fáradtság, kimerültség pedig figyelmetlenséghez és így balesetekhez vezethet, legyen az a forgatási helyszínen vagy a közúton.

V. 4. A technika fejlődése

A nagyjátékfilmek történetében először 1973-ban használtak számítógépes animációt, a Feltámad a vadnyugat című filmben. Pár évvel később a Csillagok háborúja már igazi

áttörést hozott látványvilágával, elsősorban a vizuális effektekért felelős Industrial Light & Magic cégnek köszönhetően, s bár az első Star Wars-ban csak a Halálcsillag megjelenítésében segédkezett a számítógép, a következő évtizedben lépésről-lépésre fejlődött a CGI (computer generated imagery)-technológia az ILM forradalmi újításai révén. Olyan fontos és népszerű filmek kerültek ki a kezeik alól, mint a Star Trek és Indiana Jones-széria, és a Terminátor 2 (Netzley, 2000). A '90-es években a Jurassic Park dinoszauruszai, a Jumanji különféle lényei és a Waterworld – Vízivilág első élethű vízmegjelenítése mozdította előre az animáció elterjedését; az igazi mérföldkő a Toy Story volt, mint az első, teljes egészében számítógépen készített nagyjátékfilm, egyben a Pixar első Oscar-díjas egészestés animációs filmje. Egészen addig elképzelhetetlennek tartották egy 80-perces animáció létrehozását (Iwerks, 2007). A Mátrix 1999-ben a lenyűgöző pisztolygolyós jelenetével írta be magát a filmtörténetbe, a 10 évvel későbbi Avatar pedig valóban új világot teremtett.

A digitalizáció több tekintetben is átformálja a filmkészítést: számos rendező kezd áttérni a digitális rögzítésre a hagyományos filmszalag helyett, veszélyes és drága jelenetek felvételét helyettesítik számítógépes grafikával. Ezzel párhuzamosan a filmzés biztosítási kockázatai is átalakulnak, az adathordozó anyaga megváltozik (míg a filmszalagot nem érhetette fényt az előhívásig és nagyon hőérzékeny, a winchesternél nem adódik ilyen probléma), a kockázatos pirotechnika alkalmazása helyett pedig szoftverek állítják elő a robbanásokat (Kelleher, 2004). Utóbbi fontos változás, hiszen a pirotechnika, kaszkadőrjelenetek, veszélyes mutatványok különösen megdrágítják a biztosítást a filmprodukciók számára, így a kisebb költségvetésű filmek távolmaradása a filmbiztosítás fejlődésének kerékkötője.

Ezért a biztosítóknak figyelemmel kell követniük a technika változását, hogy a kínált termékeik követhessék a fejlődést és ki tudják szolgálni a filmipar biztosítási igényeit. Ugyanakkor nem állítható, hogy az új technológia teljesen kiszorítja a hagyományos megoldásokat, az utolsó kettő Batman-film és az Inception – Eredet rendezője, Christopher Nolan következetesen elutasítja a számítógépes grafika nagymértékű használatát, mert a képsorok valóság-hűségét csorbítja (Nolan, 2010). Nem kell tehát attól tartanunk, hogy számítógépek átveszik annak a filmkészítési és biztosítási szempontból egyaránt izgalmas és kihívásokkal teli világnak a szerepét, amely a filmet a titokzatosság játékos varázsával fonja át.

VI. Marketing-kommunikációs szempontok

A film nem utolsó sorban széles közönséget elérő, hatékony reklámfelület. Számos nagy cég támogatja súlyos pénzüsszegekkel egy-egy film elkészültét, s az alkotók cserébe szerepeltetik a cég egyes termékeit filmjükben. A szakkifejezéssel élve, ezekben a helyzetekben *product placement*, azaz termék-elhelyezés történik. Már Steven Spielberg 1975-ös Cápá c. filmjében szerepeltek a Cadillac és Chevrolet autómárkák, a Coca-Cola és az Old Spice. A Függetlenség napjában a Reebok ruházati márká egyes darabjai láthatóak többször, de megjelenik az Apple Macintosh-a és az USA Today, az Egyesült Államok legnagyobb példányszámú napilapja is; a Batman – A sötét lovag-ban pedig a Nokia és a Canon (Walton, 2010).

De nem a termék-elhelyezés a szponzoráció egyetlen kifizetődő módja, s olyan vállalatok is prioritásként kezelik a filmgyártás támogatását, melyek nem termékeket állítanak elő, hanem szolgáltatást nyújtanak. Ilyenek például a bankok. Az OTP Bank az elmúlt évek során számos alkotás elkészültéhez hozzájárult, s tette mindezt nem pusztán a korábban már említett adókedvezmény miatt (bár tény, hogy 2008-ban közel 1,1 milliárd forintnyi adókedvezményt számolhattak el a megelőző évek filmszponzori tevékenysége után (OTP CSR-report, 2008, p. 64.)), hanem az imázsépítés jegyében is. A 2010-es Filmszemle támogatói közt pedig megtaláljuk az Erste Bankot, a Raiffeisen Bankot és az Allianz Hungária Biztosítót.

Miért érdemes a pénzügyi szektor szereplőjének támogatni egy ilyen rendezvényt?

Az ok a marketing-szakirodalomban reklámhatásnak nevezett jelenség: a reklám révén kibocsátott információ közvetlenül, vagy az attitűd változásán keresztül magatartásváltozást eredményez (Bauer-Berács, 2006, p. 427.). Természetesen nem gondolom, hogy egy biztosítónál a közvetlen értékesítés-növelésnek kell lennie a szempontnak, amely a filmbiztosítás, mint kiaknázzható marketingeszköz szerepének növelését indokolja. De a biztosító ismerete a lakosság körében, s még inkább, a róla kialakult kép befolyásolhatja a potenciális ügyfélkör nagyságát. Ezért a biztosító szemszögéből az attitűdök alakítása a kívánatos cél. Az attitűdök megváltoz(tat)ásának két útja lehetséges: a centrális és a periférikus. Előbbi a termékjellemzők előnyeinek és hátrányainak alapos átgondolásával történik, ehhez szükséges a képesség és a motiváció a kapott információ feldolgozására; utóbbi a kognitív helyett az affektív struktúrát,

vagyis az érzelmek világát veszi célba (Bauer-Berács, 2006, p. 428.). A biztosítás olyan speciális termék, amelyet a magyar lakosság bonyolultnak tekint és nem kedvel – tudjuk jól, hogy a magyar piac egyértelműen alulfejlett a nyugati országokéihoz képest, ha a biztosítással rendelkező háztartások számát nézzük. Ez azt jelenti, hogy a magyar polgárok nem kívánnak foglalkozni a biztosításokkal, nem motiváltak az abban rejlő előnyök végiggondolására – nem szerencsés helyzet, mindazonáltal a megváltoztatása időt és a biztosítás szűkebb világán kívüli szereplők részvételét igényli (a lakosság pénzügyi műveltségének fejlesztése a biztosítók lehetőségeit meghaladó feladat), ezért a periférikus út járható. A cél minél kedvezőbb kép kialakítása a biztosítóról, ennek eszköze a PR (public relations, közönségkapcsolatok), ami az elsődlegesen nem eladási célokat szolgáló vállalati üzenetek összefoglaló neve (Bauer-Berács, 2006, p. 440.). A PR révén sokkal kisebb költséggel lehet a nyilvánosság figyelmét felkelteni, mint hirdetések használatával (Kotler et al., 1999, p. 831.). A PR és a vállalati arculattervezés a vállalati stratégiába ágyazódnak, de az arculat kialakításában fontos szerep jut a CSR-stratégiának is (corporate social responsibility, társadalmi felelősségvállalás).

A társadalmi felelősségvállalás megjelenése lehet a sport, kultúra támogatása, művészeti értékkel bíró és/vagy a közönség körében sikert arató filmek elkészüléséhez való hozzájárulás.

Az Allianz a Mecsek Rallye főtámogatója

S a reklám nem csak a biztosító nevének a film eleje- vagy végefőcímében szereltetése, a DVD-kiadáson való megjelenítése, hanem a cég ilyen jellegű szerepvállalásának hangsúlyozása tévéhirdetésekből, óriásplakátokon stb. A támogatás érvényesíthető a biztosítás díjában (az üzleti kedvezményen keresztül), vagy attól elkülönülten.

De a PR nem csak a vállalat külső kommunikációját jelenti, beszélhetünk belső PR-ról is, mert a belső azonosulás, a munkavállalók egyetértése a vállalat céljaival nem kevésbé fontos. E nélkül nem érdemes az arculat kialakításával foglalkozni (Bauer-Berács, 2006, p. 440.). Pszichológiai okokból fontos, hogy a dolgozók magukénak érezzék a biztosító kulturális értékek létrehozását támogató filozófiáját. A munkáltató különféle gesztusokkal erősítheti a belső azonosulást és a munkavállalók személyes kötődését a vállalathoz. Ha filmekre gondolunk, lehet ennek eszköze a megjelenő DVD ajándékként történő kiosztása a dolgozók körében, vagy akár egy zártkörű, premier előtti vetítés megszervezése.

A karácsonyi ajándékozás már elterjedt gyakorlat az üzleti szférában: legyen szó akár csak egy-egy csokiról, a dolgozók örömmel konstatálják, hogy feletteseik nem feledkeztek meg az ünnep közeledtéről s apró meglepetéssel kedveskedtek. Ezen az úton továbbhaladva, teljes mértékben elképzelhetőnek tartom az említett ötletek gyakorlati bevezetését.

A filmipart övező médiafigyelem kihasználásának jó példáját szolgáltatja a Fireman's Fund nevű kaliforniai biztosítótársaság. A patinás, 1863-ban alapított és jelenleg az Allianz tulajdonában álló cég minden évben, az Oscar-gálát megelőző héten, kiosztja az év legkockázatosabb filmjének járó díjat, 2010-ben a 'Salt ügynök'-nek. Mint a sajtóközleményben leírják, a film kockázatát nagyban növelte, hogy sok jelenetben maga Angelina Jolie hajtotta végre a kaszkadőrmutatványokat (motoros jelenet, hídról leugrás stb.), s ezekben a helyzetekben a színész amatőrnek számít a profi kaszkadőrrel szemben, a főszereplő kiesése pedig akár 250.000 dolláros pluszköltséget jelenthet naponta (Fireman's Fund, 2010). Bár többfajta lakossági vagyoni és felelősségbiztosítással is foglalkoznak, honlapjukon büszkén hirdetik a filmbiztosításban szerzett tapasztalataikat, külön megemlítve a Harry Potter-filmeket és a biztosítás 200 millió dolláros felső korlátját, amely az elérhető legnagyobb a filmbiztosítással foglalkozó társaságok közt.

VII. Összegzés

A filmbiztosítás két egymástól távol álló terület találkozása, a filmipar kockázatainak biztosítási kezelése. A biztosítás világában nem szokatlan módon, a filmbiztosítás is elterjedtebb és fejlettebb terület külföldön, mint itthon (sajnos pontos statisztikák – itthon, külföldön egyaránt – alig készülnek, s nehezen hozzáférhetőek), de az elmúlt években előrelépést tapasztalhattunk, mind a magyar filmipar helyzetében (filmtörvény, stúdióépítések), mind a biztosítók szerepvállalásában. Remélve, hogy a válság csak átmeneti megtorpanást hozott, a fellendülés új hullámain a filmbiztosítás is szélesebb körben elterjedhet, e lépcsőfok megugrásához a filmipar szereplőinek fel kell ismerniük a biztosítás hasznos voltát, de a biztosítási piac szereplőinek segíteniük kell ebben – a kapcsolat szorosabbra fonását marketing-kommunikációs szempontok is indokolhatják számukra.

Napjaink hazai gyakorlatában a szerződések létrejötte gyakran az underwriterek és alkuszok személyes kapcsolatán nyugszik, aktuáriusok pedig csak elvétve vesznek részt a filmesek számára kidolgozott termékek kialakításában-formálásában, ennek oka a tapasztalatok hiánya is. A ma itthon filmbiztosítást nyújtó két biztosító egyikének, az Unionnak a termékét részletesen ismertettem, hogy láthassunk milyen esetekben érvényes a kockázatvállalás. A meglévő termék azonban továbbfejleszthető és fejlesztendő, mert a filmkészítés technikájának átalakulása megköveteli a biztosítás változását is. A sajátos kockázatok pedig igénylik (igényelnék) a produkció és a biztosító szoros együttműködését, hiszen a filmezésben előbbi a szakértő, míg a kockázatok felmérésében, kezelésében az utóbbi. Ha a kapcsolat szorosabbá válik, a filmbiztosítás pedig elterjedtebbé, a filmipar és a biztosítási piac számára is pozitív hozzáadékkal járhat majd, a biztosítók új területen válhatnak nélkülözhetetlenné és aknázhatják ki a benne rejlő üzleti lehetőséget, a filmesek pedig kiszámíthatóbbá tehetik a filmkészítést és a biztosítási védelem meglétével könnyebben vonzhatnak befektetőket a filmek létrejöttéhez, hogy egyre több és több mű gazdagítsa a magyar mozgóképkultúrát. A két folyamat pedig egymást erősítve hozhat létre egy virágzó biztosítási szegmenst.

VIII. Melléklet

- Adatközlő lap filmprodukciók biztosításához, UNION Biztosító
- Adatközlő az Allianz Filmprodukció-biztosításhoz, Allianz Hungária Biztosító

1. sz. melléklet

1. Szerződő neve, címe: _____
2. Biztosított(ak) neve(i), címe(i): _____
3. Engedményes neve, címe: _____
4. Film rendezője: _____
5. Film producere(i): _____
6. Film gyártásvezetője: _____
7. Producer és a rendező szakmai gyakorlata (eddigi munkásságuk, főbb alkotásaik stb.): _____
8. A biztosított produkció címe: _____
9. Biztosítási időszak: _____
 - 9.1. Forgatás időrendje: _____
 - 9.2. Gyártás előkészítés kezdete: _____
 - 9.3. A gyártás előkészítés időtartama: _____
 - 9.4. Forgatás időtartama: _____
 - 9.5. A forgatás kezdete és vége: _____
 - 9.6. Az első laborba szállítás becsült időpontja: _____
 - 9.7. A végső kópia elkészítésének időpontja: _____
10. A produkció típusa (dráma, vígjáték, musical, portréfilm, dokumentum film, reklám, animáció stb.): _____
11. A produkció rövid cselekménye: _____
12. A forgatás jellege (szabadban, épületben, veszélyes körülmények között, pl. légi, vízi, víz alatti felvételek): _____
13. Különleges jelenetek ismertetése (kaskadőrmutatványok, állatjelenetek, speciális járművel, hajóval, repülővel, robbanóanyaggal tervezett jelenetek stb.): _____
14. A forgatási helyszínek és az ott tervezett forgatási idő: _____
15. Az igénybe veendő filmstúdiók megnevezése: _____
16. A filmlaboratórium megnevezése és címe: _____
17. A felhasznált nyersanyag típusa, mérete (pl. 35 mm-es stb.): _____
18. Különleges film előhívási eljárások vagy berendezések (pl. Pana-vision, Cinerama, Todd-A-O stb.): _____
19. A filmnegatív szállítási módja a laboratóriumba:
 - a) Szállítóeszköz: _____
 - b) Szállítási gyakoriság: _____
 - c) Szállítások időpontjai: _____
 - d) Szakfelügyelet a szállítás során: _____
 - e) Szállító megnevezése (saját vagy külső cég, ha külső cég, akkor név megadása kötelező): _____

20. Költségfelmérés:

- a) A teljes költségvetés (Ft): _____
- b) Sztori + forgatókönyv (Ft): _____
- c) Zene, hangosítás, jogdíjak (Ft): _____
- d) Utómunkálatok költségei (Ft): _____
- Magyarországi költségvetési összeg: _____
- Áthúzódó, később esedékes költségek (Ft): _____

21. A felszerelés tárolása forgatás közben: _____

22. A felszerelés tárolása forgatás után: _____

23. Lettar ellenőrzési módszerek: _____

24. A felszerelés szállítása:

- a) Szállított eszközök megnevezése: _____
- b) Szállított eszközök biztosítási összege: _____
- c) Szállítások időpontjai: _____
- d) Szállítás gyakorisága: _____
- e) Szállító megnevezése (saját vagy külső cég, ha külső cég, akkor név megadása kötelező): _____

25. Vagyonvédelmi intézkedések ismertetése (pl. éjjeli őr, biztonsági őr, térvilágítás stb.): _____

26. A fel- és leszerelések várható időtartama: _____

Előkészítés időtartama: _____

Leszerelés időtartama: _____

27. A megrongálódott vagy megsemmisült díszletek pótlásához szükséges idő: _____

28. Azonnal hozzáférhető alternatív stúdiók és helyszínek lehetősége: _____

29. Forgatás során használt járművek adatai:

Típus: _____

Megnevezés: _____

Rendszám: _____

Tulajdonos: _____

30. Esőnapok: _____

31. Kiemelt szerepet betöltő személyek:

Főszereplők: _____

Rendező: _____

Operatőr: _____

Igényelt kockázatok	Biztosítási összeg/Kártérítési limit (Ft)
1. Filmforgatáshoz szükséges eszközök biztosítása	
2. Filmforgatáshoz szükséges kellékek és felszerelések biztosítása	
2.1. Növények és állatok	
2.2. Mualkotások, gyűjtemények, műértékkel bíró festmények, grafikák, szobrok stb.	
3. Filmnegatív biztosítás	
4. Filmforgatáskiesés-biztosítás	
5. Filmforgatáskiesés-biztosítás a produkcióban résztvevő személyek balesete, elhalálása vagy betegsége miatt	
6. Filmnegatív biztosítás kiterjesztése	
7. Játszó járművek	
8. Általános felelősségbiztosítás	
9. Bérleti felelősségbiztosítás	
10. Környezetszennyezési felelősségbiztosítás	

Kelt: _____ / _____ / _____

szerező/biztosított aláírása

Adatközlő

Az Allianz Filmprodukcó-biztosításhoz

I. Általános információk

1. A biztosított neve: _____

Címe: _____ helység,
_____ út/utca, házszám, emelet, ajtó

Adószáma: _____ - _____ - _____

2. A szerződő neve (ha eltér a biztosítottól): _____

Címe: _____ helység,
_____ út/utca, házszám, emelet, ajtó

Adószáma: _____ - _____ - _____ Cégjegyzékszáma: _____ - _____ - _____

KSH száma: _____

Együttbiztosítottak: _____

3. A produkciós cég: (kooprodukció esetén valamennyi résztvevő)

Neve: _____

Címe: _____ helység,
_____ út/utca, házszám, emelet, ajtó

4. A film rendezője: _____

A film producere: _____

A film gyártásvezetője: _____

5. A producer és a rendező
gyakorlata: (eddiggi munkásságuk,
főbb alkotásaik stb.)

6. A film címe: _____

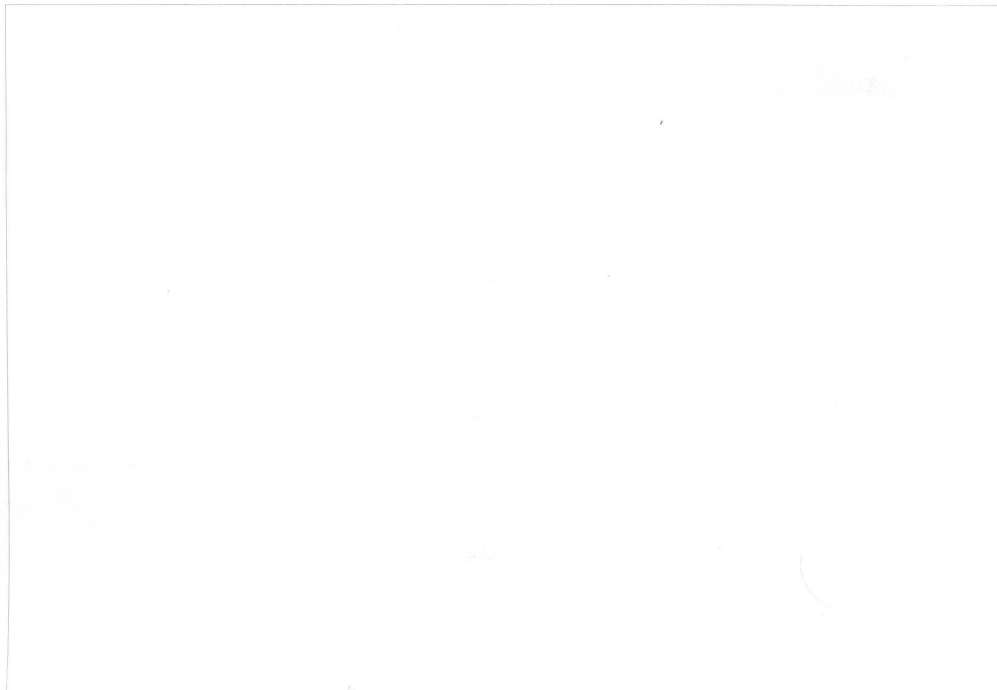
7. A film típusa: _____

(dráma, vígjáték, musical, reklámfilm, játékfilm, vetélkedő, helyszíni riport stb.)

8. Rövid cselekményt, cselekményvázlatot vagy forgatókönyvet (rövid szinopszist) kérünk.

II. A kockázati körülmények felméréséhez szükséges adatok

9. A forgatás jellege, az átlagostól eltérő körülmények.: (szabadban, épületben, veszélyes körülmények között pl.: légi, vízi, víz alatti felvételek)

10. Különleges jelenetek ismertetése: (kaszadórmutatványok, állatjelenetek, speciális járművel, hajóval, repülővel, robbanóanyaggal tervezett jelenetek, veszélyes sport stb.)

11. A forgatási helyszínek és az ott tervezett forgatási idő:

--

12. Az igénybe veendő filmstúdiók megnevezése:

--

13. A filmlaboratórium megnevezése és címe:

--

14. A felhasznált nyersanyag típusa, mérete (pl.: 35 mm-es stb.):

--

15. Különleges film előhívási eljárások vagy berendezések (pl.: Panavision, Cinerama, Todd-A-O stb.)

--

16. A filmnegatív szállítási módja a laboratóriumba:

a) szállítóeszköz:

b) szállítási gyakoriság:

c) szakfelügyelet a szállítás során:

--

17. A forgatás időrendje:

a) a gyártás előkészítés kezdete:	_____ év _____ hó _____ nap	tartama: _____ nap
b) a forgatás pontos időtartamának dátuma:	_____ év _____ hó _____ naptól - _____ év _____ hó _____ napig	tartama: _____ nap
c) az első laborba szállítás becsült időpontja:	_____ év _____ hó _____ nap	
d) a végső kópia elkészítésének időpontja:	_____ év _____ hó _____ nap	
e) utómunkálatok végének dátuma:	_____ év _____ hó _____ nap	

18. Közvetlen produkciós költségek, mint biztosítható költségek:

Választható, külön díjért vállalt költségek:	
a) történet, sztori + forgatókönyv:	_____ Ft
b) zenei jogok, hangosítás jogdíjak, egyéb jogdíjak:	_____ Ft
c) utómunkálatok költségei (Ft):	_____ Ft

19. Nem biztosítható költségek:

Áthúzódó, a forgatás után esedékes költségek és egyéb, alább felsorolt költségek (újrafelhasználási jogdíjak; folyamatossági díjak, a jelen biztosításért fizetett biztosítási díjak; kölcsönök kamatai; valamint ingó- és ingatlan adók.)

20. A felszerelés tárolása forgatás közben (helyszín, tárolási körülmények):

21. A felszerelés tárolása forgatási szünetekben (helyszín, tárolási körülmények):

22. Leltár ellenőrzési módszerek:

23. A felszerelés szállításának módja:

24. Vagyonvédelmi intézkedések ismertetése: (pl.: éjjeli őr, biztonsági őr, térvilágítás stb.)

25. A fel- és leszerelések várható időtartama:

Előkészítés időtartama:

Leszerelés időtartama:

26. A megrongálódott vagy megsemmisült díszletek pótlásához szükséges idő:

27. Azonnal hozzáférhető alternatív stúdiók és helyszínek lehetősége:

Mellékletek:

- ☐ cselekményvázlat vagy forgatókönyv(rövid szinopszis)
☐ gyártási terv
☐ a 2 M Ft-nál magasabb egyedi értékű vagyontárgyak tételes listája,
☐ a műszaki eszközök azonosító adatokkal és egyedi értékekkel

Nyilatkozom, hogy jelen adatközlőn szereplő adatok a valóságnak megfelelnek:

Kelt: _____, _____ év _____ hó _____ nap

a szerződő aláírása

Biztosított vagyontárgyak, biztosítási összegek

Az „A” oszlopban kérjük jelölni a biztosítási szándékot a „B” oszlopban kérjük megadni a biztosításra feladott összegeket!

Az 1. csoport biztosítása alap, a többi kockázat (2. 3. 4.5.) csak ezt kiegészítve biztosítható!

„A” Biztosított kockázatok Biztosított vagyontárgyak	„B” Biztosítási összeg / kártérítési limit
1. FE – Filmforgatáshoz szükséges rendezvénytechnikai eszközök: kamerák, kameramozgató felszerelések, hang- és fénytechnikai eszközök, mozgatható- vagy mobil elektromos felszerelések, stúdió-berendezések, átviteli és elosztó berendezések hangszerek valamennyi tartozékukkal és (szállításuknál használt) csomagolásukkal együtt. a) A saját tulajdonú vagyontárgyak összességét értéke, amelyek 2 millió Ft egyedi érték alattiak b) Az idegen tulajdonú vagyontárgyak összességét értéke, amelyek 2 millió Ft egyedi érték alattiak c) 2 millió Ft feletti egyedi értékű vagyontárgyak összességét értéke, amelyhez tételes azonosítási lista tartozik. d) költségek Lásd Különös biztosítási feltételek I. FE 1.2; II. KFM 1. 3.) Javasolt összeg: az 1. pontban feladott összeg 5-10%-a	☐ újrabeszerzési értéken ☐ valóságos értéken a) _____ Ft b) _____ Ft c) _____ Ft d) _____ Ft Mindösszesen: a), b), c), d): _____ Ft
2. KFM ☐ igen ☐ nem a) Kellékek, díszletek, dekoráció, kosztümök, egyéb felszerelések összességét értéke b) Filmforgatáshoz szükséges műalkotások, gyűjtemények, értéktárgyak összességét értéke c) költségek Lásd Különös biztosítási feltételek I. FE 1.2; II. KFM 1. 3.) Javasolt összeg: a 2. pontban feladott összeg 5-10%-a	a) _____ Ft b) _____ Ft c) _____ Ft Mindösszesen: a), b), c), d): _____ Ft
3. FN – Filmnegatív biztosítás ☐ igen ☐ nem	_____ Ft Limit maximuma a költségvetési összeg
4. FFK – Filmforgatás kiesés biztosítás ☐ igen ☐ nem	_____ Ft Limit maximuma a költségvetési összeg
5. FK – Filmforgatás kiesés biztosítás személyek betegsége, balesete vagy elhalálása esetére ☐ igen ☐ nem	_____ Ft Limit maximuma a költségvetési összeg
6. Filmprodukciók általános felelősségbiztosítása ☐ igen ☐ nem (szerződésen kívüli 3. személynek okozott károokra)	Kártérítési limit: _____ Ft/kár és _____ Ft/időszak

Egyéb igények, közlendők:

Kelt: _____, _____ év _____ hó _____ nap

_____ a szerződő aláírása

Felhasznált források

- „Meghalt a főszereplő, mi lesz Mundruczó filmjével?”, *magyar.film.hu* (Strommer Nóra), 2006. augusztus 3.
- „Lajkó Félix Mundruczó filmjében”, *magyar.film.hu* (Dercsényi Dávid), 2007. február 04.
- Petrányi Viktória interjú, *magyar.film.hu* (Schreiber András), 2008. január 25.
- „Módosulnak a filmtörvény támogatási szabályai”, *HVG.hu*, 2008. május 06.
- „Showrisk: Filmbiztosítás egyértelműen”, *magyar.film.hu* (Libor Anita), 2009. március 20.
- „Versenyképes marad-e a magyar filmtámogatás?”, *kultúra.hu*, 2010. február 2.
- 2004. évi II. törvény a mozgóképről
- ALBERSTAT, Philip: *The Insider's Guide to Film Finance*, Focal Press, 2004
- BARKER, Adam C.: Film Insurance Breeds Trans-Atlantic Problems, *Defense CouncilJournal*, 2002. január
- BAUER András – BERÁCS József: *Marketing*, Aula Kiadó, 2006
- CLEVÉ, Bastian: *Film Production Management*, 3rd Edition, Focal Press, 2006
- CONES, John W.: *43 Ways to Finance Your Feature Film – A Comprehensive Analysis of Film Finance*, 3rd Edition, Southern Illinois University Press, 2008
- DÖGEI Sándor: *Biztosítástan I.*, Budapest, 2001
- FIREMAN'S FUND Insurance Company: *Fireman's Fund Announces "Salt" as the Riskiest Film of 2010*, sajtóközlemény, 2011. február 11.
- GREEN, Meg: Underwriting Hollywood, *Best's Review*, 2001. május
- IWERKS, Leslie: *The Pixar Story*, dokumentumfilm, 2007
- KELLEHER, Ellen: Blockbuster producers take cover, *Financial Times*, 2004. május 25.
- KOTLER, Philip – ARMSTRONG, Gary – SAUNDERS, John – WONG, Veronica: *Principles of Marketing*, Second European Edition, Prentice Hall Europe, 1999
- NAÁR Dénes: *Baleseti halál kiegészítő biztosítás termékfejlesztése és bevezetése direkt-marketing kampány keretében*, BCE szakdolgozat, 2008
- NETZLEY, Patricia D.: *Encyclopedia of Movie Special Effects*, Oryx Press, 2000
- NOLAN, Christopher: *Inception - Making of Film*, werkfilm, 2010
- OTP Bank Corporate Social Responsibility Report, 2008

- RÁDI Laura: *A sikerfilm marketingkommunikációja Hollywoodban és Magyarországon*, BGF szakdolgozat, 2007
- SÁGHY Balázs: *Nemzetközi poolozás a csoportos személybiztosítások gyakorlatában*, BCE szakdolgozat, 2002
- SIGNAL Biztosító, Balesetbiztosítási Általános Feltételek
- TÓTH Orsolya Zsófia: *A csoportos biztosítások vizsgálata*, BCE szakdolgozat, 2004
- SMALL, Robin: *Production Safety for Film, Television and Video*, Focal Press, 2000
- VENKATRAMAN, Latha: Film industry is insurance shy, *Businessline*, 2002. április 13.
- WALTON, Alex: The Evolution of Product Placement in Film, *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 2010 tél
- GERÉNYI Attilával készült interjú, 2010. július 28.
- KARAFFA Ilonával készült interjú, 2010. augusztus 31.
- RÁKOS Tamással készült interjú, 2011. április 19.
- ZANDLER Gáborral készült interjú, 2009. november 12.
- www.ksh.hu

valamint az UNION Biztosító filmbiztosítási csomagjának feltételei.